

Ontwapening
Milieu
Mensenrechten

België-Belgique
PB
9000 Gent 1
3-7992

Bulletin Voor Moeder Aarde

Herfst 2003

In dit nummer:

Milieuinformatie

Boycot oorlogseconomie

Katern: verarmd uranium

Damacio Lopez praat over verarmd uranium

foto: Erwin Donvil

Los nummer
1,25 euro

VU: Pol D'Huyvetter
Maria Hendrikaplein 5-6
9000 Gent
Afgiftekantoor Gent 1
Indien onbestelbaar graag
terug naar bovenstaand adres.

Driemaandelijks tijdschrift van
Voor Moeder Aarde vzw
jaargang 12, nr.3

Bulletin Voor Moeder Aarde

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 12, nummer 3, herfst 2003

Redactie

Bouke Billiet, Johan Boelaert, Koen Janssens, Lieve De Kinder, Pol D'Huyvetter

Bijdragen

Britta Bolte, Damacio Lopes, Indra Van Sande, Johan Boelaert, Inez Louwagie, Kalynda Tilges, Katri Silvonon, Kristof Deguffroy, Leen Durwael, Liesje Ulburghs, Lieve De Kinder, Luc Weyn, Magali Fontanel, Marieke Van Coppenolle, Pol D'Huyvetter, Ria Verjauw, Sigrid Vermaercke, Wendy Van Bockhaven, Willem Van den Panhuyzen

Lay out

Lieve De Kinder en job0

Secretariaatsadres

Voor Moeder Aarde
Maria Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
belgium@motherearth.org
<http://www.motherearth.org>

Redactieadres:

Voor Moeder Aarde - redactie
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin Voor Moeder Aarde:

www.motherearth.org/bulletin

Alle werkgroepen zijn bereikbaar op het secretariaatsadres, behalve:

werkgroep Inheemse Volkeren
Overstraat 80, 3020 Veltem,
<rverjauw@tiscali.be>

Rekeningnummer

001-2055174-14

Verantwoordelijke uitgever

Pol D'Huyvetter

Copyright

Overname en gebruik van artikelen worden aangemoedigd mits bronvermelding

Druk:

Druk in de Weer, Gent - www.drukweer.be

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Duurzame Ontwikkeling	4
Ontbossing in Vlaanderen	4
Cool zonder airco	5
Nucleaire veiligheid in gevaar door nieuwe wet	5
Positieve initiatieven in de syndicale milieuwerving	6
Roken en milieubewustzijn, een tegenstelling?	7
Persistente organische pollutanten	8
Accijnsverhoging op brandstof	9
Think globally, act locally: GGO-vrije gemeenten	10
Gents Ecologisch Centrum	12
Milieuadvieswinkel: voor wie milieuvriendelijk wil (ver)bouwen	12
Een opinie: Eén aandeelhouder = één stem	13
Ontwapening	15
Nieuwe kernwapens in de V.S.	15
Stop op kernproeven bedreigd?	16
Wereldwijde V.S.boycot boekt successen	17
25 oktober: Get in SHAPE!	20
Trident Ploughshares ontwapeningskamp in Coulpourt	21
Mijn geld, goed geweten...	22
Inheemse Volkeren	23
Nanish Shontie update	23
Guaraní indianen, update	24
Agenda	24
Katern: Verarmd Uranium	

Dit tijdschrift is gedrukt op recyclagepapier en met milieuvriendelijke inkt.

Voor Moeder Aarde vzw is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie & sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefbomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform; de Bond Beter Leefmilieu; Ecopower; het Gents Ecologisch Centrum; Netwerk Bewust Verbruiken; het Platform voor Biologische Landbouw en VIBE (Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen). Internationaal is de vereniging aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens; en het International Peace Bureau.

De verantwoordelijkheid voor de artikelen in het bulletin Voor Moeder Aarde ligt bij de auteurs zelf.

Lidmaatschap van VOOR MOEDER AARDE: gewoon lid: 12,5 euro; studenten of werzoekenden: 5 euro; steunend lid: vanaf 25 euro. Hiervoor krijg je vier edities van het bulletin en 1 euro korting op de dagschotel in Lekker GEC. Lidgelden betaal je best door een storting of overschrijving op het rekeningnummer van VOOR MOEDER AARDE:

001-2055174-14 (België) of 000-1618561-19 (Nederland) met vermelding: lidgeld.

Wil je onze werking meer continu steunen, dan raden we je aan een permanente opdracht te doen op het zelfde rekeningnummer. Bovendien wordt hierdoor het opvolgen van de lidgelden voor jou en voor ons een stuk eenvoudiger. Je kan de betalingen maandelijks, jaarlijks of volgens een andere frequentie laten gebeuren. Je kan hiertoe je bank contacteren of een formulier aanvragen bij het secretariaat.

Voor Moeder Aarde is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Kerkelssparen, ons nummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosparen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen kan je contact opnemen met het VMA sekretariaat of met Triodos bank (02/548 28 29).

Voorwoord

Beste lezer,

Vandaag, 22 september, de dag dat ik dit voorwoord schreef, had de herfst moeten beginnen. We zien het aan de kastanjes, de noten en de bladeren die van de bomen vallen en de dagen die korter worden, maar we voelen nog steeds zomerse temperaturen.

Prachtige momenten om het bos te bezoeken. Maar helaas is het met de oppervlakte bos in Vlaanderen niet zo goed gesteld. Ondanks alle goede bedoelingen kwam er in de laatste jaren minder bos bij dan er verdween. Je leest in dit nummer dan ook een bijdrage over de deelname van Voor Moeder Aarde, in augustus, aan een actie voor meer bos in Vlaanderen. Met deze zuiderse temperaturen en de bijhorende ozonpieken is het goed om weten dat bossen schadelijke stoffen, ook ozon, filteren.

Maar natuurlijk moeten we ook de bronnen van ozonvorming aanpakken. Daarom vinden we het na deze (o)zon zomer tijd om het debat over mobiliteit aan te wakkeren. Je leest in dit nummer een artikel over de recente accijnsverhoging op brandstof en over de plannen om in december een rondetafelgesprek over mobiliteit te organiseren.

Er gaan momenteel steeds meer stemmen op om het passief roken aan te pakken. Er worden teveel mensen ziek, er overlijden teveel mensen aan de gevolgen hiervan. Er is de petitie die door professor Blanpain rondgestuurd werd, er is een voorstel van Federaal minister van Volksgezondheid Rudy Demotte (PS) en van Europees Commissaris voor de Volksgezondheid en Consumentenzaken David Byrne. De NMBS maakt de treinen rookvrij vanaf volgend jaar. Maar roken, en meer bepaald de teelt ervan, brengt ook heelwat schade aan het milieu aan: Hierover meer in dit Bulletin.

Naast het vele andere milieunieuws dat je in dit nummer vindt, is er ook de rubriek over het Gents Ecologisch Centrum. Je vindt er informatie en inspiratie om zelf ook aan de slag te gaan en bewuste keuzes te maken, waarbij zowel het ecologische als sociale aspect aan bod komt. Je kan terecht bij de MilieuAdviesWinkel als je wil gaan bouwen of verbouwen, twee mogelijkheden om bewuste ecologische keuzes te maken. Je kan je gedachten komen verfrissen en verruimen in de Tè Gecke Gesprekken. Het Gents Ecologisch Centrum zoekt steeds mensen die aandelen willen kopen, zodat

het meer mogelijkheden krijgt om een ecologische droom waar te maken.

Met Voor Moeder Aarde willen we de alarmklok luiden wat betreft de stappen die in de VS gezet worden om de kernproeven te hernemen. Een halt op Amerikaanse kernproeven was één van de belangrijkste bestaansredenen voor Voor Moeder Aarde in zijn prille beginjaren. Op het einde van onze 5500 km lange voettocht door de VS, op 1 oktober 1992, kondigde George Bush Senior een moratorium af op Amerikaanse kernproeven. Dat was een grote overwinning voor de vredes-, milieu- en mensenrechtenbeweging die reeds tientallen jaren ijverde voor een wereldwijde stop op kernproeven. Insiders vrezen nu dat de VS binnen de twee jaar de hervatting van kernproeven zullen aankondigen. Zo een aankondiging door Washington is ongetwijfeld de start van een nieuwe kernwapenwedloop. We moeten reageren voor het te laat is, en een sterk signaal sturen naar Washington, waar het militair-industrieel complex de motor van de wapenwedloop is. Naast briefschrijf- en andere acties roepen we op tot een boycot van bepaalde Amerikaanse bedrijven zodat mensen wereldwijd een instrument krijgen om de Amerikaanse houding en plannen te veroordelen. En uiteraard hopen we dat je aanwezig zal zijn tijdens de volgende burgerinspectie met Get in Shape op 25 oktober 2003.

Nieuws van Nanish Shontie, het traditoneel indiaans kamp: er is land aangekocht! Voor de afbetaling blijft nog steeds veel geld nodig. We nodigen je dus verder uit om deel te nemen aan de benefietactiviteiten 'Land voor Nanish Shontie'.

In dit nummer vind je een uitgebreide katern over verarmd uranium. Een problematiek die te maken heeft met vrede, milieu en mensenrechten. De tour die Voor Moeder Aarde organiseerde in mei met Damacio Lopez was een succes. Hieruit groeide het initiatief om op 10, 11 en 12 oktober een conferentie te organiseren in Berlaar. Onderzoekers, politici, vertegenwoordigers van NGO's en actievoerders zullen er samen nagaan wat er op elk niveau kan gedaan worden om te komen tot een moratorium op wapens met verarmd uranium.

Met vredevolle groeten
Lieve De Kinder en Pol D'Huyvetter

Duurzame Ontwikkeling

Ontbossing in Vlaanderen

Voor Moeder Aarde nam op vrijdag 8 augustus deel aan een ludieke actie voor meer bossen in Vlaanderen, samen met de Vereniging voor Bos in Vlaanderen, (VBV), Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (BBL), Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM) en Natuurpunt. Vlaanderen is namelijk, na Ierland, de bosarmste regio van Europa. En we gaan er bovendien nog steeds op achteruit. Tussen 1994 en 2002 verdwenen in Vlaanderen meer bossen (2870 hectare) dan er nieuwe werden aangeplant (1200 hectare). Dit betekent dat er in de afgelopen jaren netto 1670 ha bos verloren ging in Vlaanderen. Nochtans stellen zowel het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen als het Vlaams regeerakkoord dat er in Vlaanderen 10.000 hectaren bos zal bijkomen.

Met de voorbijgaande ozonpieken, is het belangrijk om ook even stil te staan bij het feit dat bossen stoffen, die giftig zijn en/of ozon vormen, uit de lucht filteren en daardoor onrechtstreeks ozonvorming tegengaan. Met de ludieke actie willen de organisatoren het belang van bossen voor een betere luchtkwaliteit in de verf zetten. En tegelijk de eis naar buiten brengen dat eindelijk werk wordt gemaakt van het behoud van bestaande bossen en van de aangekondigde bosuitbreiding van 10.000 ha.

Het belang van de Vlaamse bossen voor recreatie en natuur is goed gekend. Ieder jaar bezoeken ongeveer 15 miljoen Vlamingen het bos en één derde van het Vlaamse bos is zo belangrijk voor de natuur dat het opgenomen is in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Maar bossen hebben ook een belangrijke milieufunctie.

De milieufunctie van bossen

Bossen maken 70% van de verse zuurstof aan en nemen koolstofdioxide (CO₂) op, een belangrijk broeikasgas. Eén hectare bos (10.000 m²) levert jaarlijks voldoende zuurstof voor 5 mensen. Hierdoor leveren

bossen een belangrijke bijdrage aan het leefbaar houden van onze planeet en gaan zij de klimaatswijziging door het broeikas-effect tegen. Bovendien zuiveren bossen het regen- en grondwater en houden het verlies van vruchtbare bodem door erosie tegen. Daarnaast bufferen bossen stofdeeltjes en giftige bestanddelen uit de lucht. Zo kan 1 ha bos 70 ton stof vasthouden! Het is belangrijk zoveel mogelijk bossen te behouden en nieuwe bossen aan te planten, zodat ook onze nakomelingen nog comfortabel kunnen ademen.

Maar bossen kunnen dit natuurlijk niet onbeperkt blijven doen. Bovendien gaat de vitaliteit van bossen er op achteruit omdat er een te hoge uitstoot is van verzurende stoffen. In dat geval kunnen bossen hun luchtzuiverende functie niet meer naar

gen tussen 1994 en 2002, is er ook nog de illegale ontbossing (minstens 100 per jaar). Nog eens 10.000 hectare zonevreemde bossen zijn onmiddellijk bedreigd. Dergelijke bossen zijn op het gewestplan ingekleurd als industriegebied (het Lappersfortbos bijvoorbeeld), als woonuitbreidingsgebied (het Scheutbos in Eeklo bijvoorbeeld) of een andere "harde" bestemming. Deze bossen kunnen mits een eenvoudige stedenbouwkundige vergunning zomaar ontbost worden. Er staan ons dus nog honderden Lappersfortbossen te wachten!

Dergelijke ontbossingen van zonevreemde bossen moeten weliswaar gecompenseerd worden: dat kan ofwel door zelf nieuw bos aan te planten of door een compensatiebedrag te storten op een rekening van de

Administratie Bos en Groen. Ongeveer twee derde van de ontbossingen worden gecompenseerd door geld te storten. Probleem is echter dat dit geld niet gebruikt wordt voor nieuwe bebossingen, aangezien er in Vlaanderen geen gebieden zijn aangeduid waar bebossing kan plaatsvinden als compensatie voor de ontbossingen.

Nochtans staan zowel in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) als in het Vlaams

regeerakkoord mooie ambities inzake bosuitbreiding. Zo zou er volgens het Structuurplan 10.000 ha ecologisch verantwoord bos moeten bijkomen in Vlaanderen, moeten 10.000 ha tijdelijke bossen worden gerealiseerd in landbouwgebied (in uitvoering van een Europese richtlijn) en moeten bestaande bossen worden geherwaardeerd. Het regeerakkoord gaat nog een stap verder en stelt dat deze doelstellingen versneld gerealiseerd moeten worden tegen 2003, dit jaar dus ... Verder stelt het Vlaams regeerakkoord dat ruimte moet worden gereserveerd voor

foto: actie 8/8/03 (Vereniging voor Bos in Vlaanderen)

behoren vervullen. Als de algemene milieukwaliteit slecht is, kunnen we dit niet door bossen alleen oplossen. Een verbetering van de algemene milieukwaliteit blijft vereist!

Bosbehoud en bosuitbreiding

Het is duidelijk dat er nog steeds nood is aan meer bos in Vlaanderen. De bescherming van het bestaande bos is nog lang niet optimaal en van enige bosuitbreiding is op dit moment totaal geen sprake. Naast de 2870 hectare bossen die verloren gin-

zogenaamde 'stadssossen' en dat er maatregelen genomen worden om de voorgestelde bosuitbreidingsdoelstellingen effectiever en sneller te verwezenlijken.

Tegenover deze mooie doelstellingen staat dat er tot nu toe slechts 1.200 hectare bosuitbreiding gerealiseerd werd, een goede 10% van de vooropgestelde doelstelling, en minder dan de helft van wat ontbost werd. We gaan er dus op achteruit. Het aanduiden en aanplanten van de stadssossen in Gent en Kortrijk loopt bijvoorbeeld zeer traag en zeer stroef, onder meer als gevolg van protest vanuit de landbouwsector.

Onze eisen

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw, JNM, Natuurpunt en Voor Moeder Aarde eisen dan ook:

- 1. De erkenning van de milieukwaliteiten van bossen**
- 2. Een consequent bosbehoudsbeleid, waarbij ontbossingen van zonevreemde bossen vermeden worden en zeker gecompenseerd worden**
- 3. De onvoorwaardelijke uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Vlaams regeerakkoord, zodat de bosuitbreiding eindelijk op het terrein gerealiseerd wordt.**

Meer informatie

- ° Jasse Cnudde, Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw, Jasse.Cnudde@vbv.be
- ° Erik Grietens, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw, Erik.Grietens@bbvlv.be

Cool zonder airco

Wat een zomer! Wekenlang bereikten de temperaturen ongekende hoogten. Zelden was het zo lang zo warm. Het gebruik van airco's vertoont dezelfde pieken. Als noodmaatregel nog te begrijpen, maar op onze breedtegraad een vergissing. Goede beheerders van bedrijven, administraties of van een huishouden proberen de kosten minimaal te houden. In dat opzicht zijn airco's in onze streken waanzin: niet alleen kosten de toestellen een lieve cent, vooral het energieverbruik en de daarbij horende rekeningen zijn enorm.

Het enorme energieverbruik veroorzaakt in een hete zomer zoals deze nog andere problemen. De elektriciteitsbevoorrading komt in het gedrang. Toeristen die naar Italië vertrokken kregen weken geleden al te horen dat de stroom daar lokaal gedurende periodes onderbroken werd om de elektriciteitsvoorziening op gang te houden. Omdat door de droogte waterkrachtcentrales en thermische centrales zonder water vallen, wordt in het nu kerncentrevrije Italië geopperd om dan maar kerncentrales te bouwen.

Ook deze vragen echter koeling. In de warme zomers van 1994 en 1995 haalden de kerncentrales van Doel het avondjournaal met de mededeling dat de productie moest verminderd worden omdat het koelwater te warm bleef. In Fessenheim in Frankrijk wordt deze dagen een kernreactor besproeid omdat de temperatuur zou zijn opgelopen tot twee graden onder de kritische temperatuur voor oververhitting.

Verstand en leden koel houden kan ook anders. SD-Worx (servicebedrijf in personeelsbeleid), Bond Beter Leefmilieu en Cenergie tonen in de nieuwbouw van SD-Worx in Kortrijk hoe. Van bij het begin stemde men het concept van het gebouw af op rationeel energiegebruik. Een deel van de maatregelen die in dat verband genomen werden, helpen ook om in bestaande situaties de behoefte aan koelte te verminderen en dus de kosten te drukken.

Om te beginnen moet de interne warmtelast beperkt worden. Bij SD-Worx gebeurt dat door een daglichtgestuurde efficiënte verlichting en het gebruik van flatscreenschermen voor de

computers. Deze produceren 75% minder warmte dan gewone en verbruiken ook veel minder energie. De ramen werden aan de buitenkant voorzien van beweegbare zonneschermen. Voor de koepels in het dak werd gebruik gemaakt van hyperefficiënte beglazing.

Naast, voor kantoorgebouwen ongebruikelijk forse isolatie, voorzag het concept in een nachtelijke spoeling, waarbij het gebouw tijdens de nacht door een schoorsteeneffect op een natuurlijke wijze, zonder energietoevoer wordt gekoeld. Om het energieconcept te vervolledigen werd een grondwarmtewisselaar voorzien die in de winter licht voorverwarme lucht aanvoert en in de zomer licht gekoelde.

Al deze maatregelen zorgden er voor dat het in het gebouw in deze hete zomer aangenaam koel om werken bleef, terwijl het elektriciteitsverbruik de helft bedraagt van een vergelijkbaar gebouw van SD-Worx in het Antwerpse.

Nucleaire veiligheid in gevaar door nieuwe wet

De liberalisering van de energiemarkt en de aangekondigde uitstap uit kernenergie vereisen vandaag een strenge controle van de nucleaire veiligheid. Maar net nu zaait de nieuwe wet over nucleaire controle verwarring bij de controle-instellingen en dat komt die veiligheid niet ten goede. Daar heeft de nucleaire controle-instelling AVN (Associatie Vinçotte Nucleair) in juni voor gewaarschuwd. Vooral de uitbesteding van de inspecties baart hen zorgen. AVN is een erkende onafhankelijke controle-instelling. Ze controleert in opdracht van de overheid de veiligheid van de Belgische kerncentrales, maar ook van andere nucleaire installaties (bijvoorbeeld in ziekenhuizen en universiteiten).

In zijn jaarverslag 2002 wijst AVN op de eventuele gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt voor de veiligheid. Door de vrijmaking komen de elektriciteitsproducenten onder financiële druk te staan en dreigt men minder middelen in veiligheid te investeren. Idem voor de gevolgen van de kernuitstap, aldus AVN. Uitbaters van nucleaire centrales zijn hierdoor geneigd minder investeringen te doen en ook de academische wereld verliest interesse.

"Een samenloop van ongunstige elementen voor de veiligheid", aldus Jean-Jacques Van Binnenbeek, directeur-generaal van AVN. Meer dan ooit is er voor AVN dan ook nood aan een doeltreffende controle. (Belga)

Positieve initiatieven in de syndicale milieuwerking

De vakbonden slaan de handen in elkaar om de syndicale milieuwerking te versterken.

Kort geleden zijn de drie Vlaamse vakbonden ABVV, ACV en ACLVB gestart met het intersyndicaal milieuproject. Dit project kreeg in 2001 de goedkeuring van voormalig Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua. Het beoogde doel is de milieuwerking binnen de vakbonden een extra-impuls te geven. Er zal gewerkt worden rond twee actuele milieuthema's: enerzijds 'milieu en gezondheid', anderzijds 'ruimtelijke verweving en milieuhinder'.

Milieu en gezondheid

Naast het ijveren voor werkzekerheid, is het ook de taak van de vakbond toe te zien op een veilige werkomgeving die zo weinig mogelijk gezondheidsrisico's met zich meebrengt voor haar leden. Dat de kwaliteit van de werkomgeving een groot effect heeft op de gezondheid, staat buiten kijf. In vele gevallen is de relatie tussen wat zich afspeelt in het bedrijf en het effect daarvan op de gezondheid van de werknemer direct aan te tonen, denk maar aan de stoflong bij mijnwerkers. Minder evident echter is het verband tussen het leefmilieu in het algemeen en gezondheidsaspecten. Recente inzichten tonen aan dat dit verband zelden eenduidig is. De oorzaken zijn niet steeds direct aan te geven, de oplossingen zijn vaak divers en complex.

Van oudsher concentreert de werking van de vakbonden zich voornamelijk op de omgeving binnen de bedrijfsmuren. De bedoeling van dit project is om daarnaast ook aandacht te hebben voor de omgeving buiten het bedrijf en voor de gezondheidseffecten daarvan op de

werknemers en de omwonenden. Per slot van rekening is het ook vaak zo dat werknemers van een bedrijf woonachtig zijn in de directe omgeving van dat bedrijf.

Ruimtelijke verweving en milieuhinder

Bedrijven liggen niet op een eiland. Ze zijn nu eenmaal ingebed in 'gebieden' waar ook andere maatschappelijke groepen aanspraak op maken, en andere activiteiten een plaats willen. Door het gebrek aan ruimte in Vlaanderen en door historische fouten liggen de verschillende functies (wonen, natuur, werken,...) zeer dicht bij elkaar. Het dicht bijeen leven van verschillende maatschappelijke groepen met verschillende verwachtingen zorgt vaak voor een hindergevoel, vooral vanwege omwonenden ten overstaan van de bedrijven.

Werknemers nemen in deze discussie een belangrijke plaats in, ze willen uiteraard niet dat hun werkzekerheid in het gedrang komt. Onvermijdelijk worden ze geconfronteerd met de eisen en verwachtingen van omwonenden. Daar kunnen de werknemers over het algemeen wel begrip voor opbrengen, te meer omdat ze vaak zelf in de buurt van hun bedrijf wonen. Anderzijds zitten de werknemers er niet op te wachten dat hun bedrijf de deuren sluit omwille van een vergunning die niet langer verlengd wordt. Werknemers en hun vakbonden hebben er dus alle baat bij dat ze in de discussie worden betrokken.

De vakbonden werken samen

Dit milieuproject werd kort geleden samen en gelijktijdig aangevat door de drie Vlaamse vakbonden. De praktijk toont immers aan dat een extra effect

wordt bekomen wanneer de drie organisaties tegelijk met eenzelfde thema bezig zijn. Ze streven in grote lijnen dan ook dezelfde belangen na.

Het project zal lopen over twee jaar. Per thema werd een opdracht uitbesteed aan externe experten. Zij verzamelen informatie en werken vervolgens een brochure en een vormingspakket uit. Voor het thema 'milieu en gezondheid' werd deze taak toegewezen aan de vzw Arbeid en Milieu (A&M). Het HIVA (Hoger Instituut voor de Arbeid) vervult dezelfde opdracht voor het thema 'verweving en hinder'.

Voor elk van de twee thema's zal min of meer dezelfde aanpak worden gehanteerd, die zal verlopen in drie stappen:

1. Sensibilisering en informatieverspreiding
2. Vorming aan de hand van de vormingspakketten
3. Opzetten van pilootprojecten.

Omwille van de efficiëntie en ook om de intersyndicale samenwerking te bevorderen zijn er een aantal gezamenlijke activiteiten voorzien. De externe expertise werd uitbesteed aan A&M en het HIVA. Verder zullen er een aantal activiteiten (grote studiedagen, bijvoorbeeld) worden georganiseerd. Er is zelfs sprake van een of meerdere pilootprojecten samen.

Wordt vervolgd...

Wendy Van Bockhaven, medewerkster van Voor Moeder Aarde

Ecologisch Woonerf Bassevelde

In het Oost-Vlaamse Bassevelde, deelgemeente van Assenede, hartje Meetjesland, is zopas een ecologische verkaveling gerealiseerd met waterdoorlatende bestrating en voorbestemd voor energiezuinige en ecologische woningbouw. De bestrating zal het regenwater toelaten om maximaal in de grond te dringen. Het regenwater dat op de bedaking zal terechtkomen dient opgevangen in regenwaterputten die verplicht gebruikt moeten

worden voor o.a. buitenkraan, wc en wasmachine. Bovendien wordt ook opgelegd dat de bedaking, indien plat of minder dan 30° helling, uitgevoerd moeten worden als plantendak. Als gevolg van al deze ingrepen wordt de waterhuishouding van het oorspronkelijk weiland in stand gehouden en zelfs verbeterd.

Men mag bouwen met leem, hout, passieve en actieve zonenergie.

De minimale isolatienorm K30 en het recycleerbaar vermetsen van de muren moet gerespecteerd

worden

Praktisch: Deze ecologische verkaveling heeft 27 kavels te koop voor open bebouwing met diverse oppervlakten van 550 tot 1000m² en zelfs mogelijk extra tuingrond achterliggend bij een vijftal. De kopers worden ruim geadviseerd, met mogelijk een cursus ecologisch en duurzaam bouwen.

Info bij Philip Haers, Bassevelde, tel. 09 373 6179, philip.haers@pi.be

Roken en milieubewust zijn: een tegenstelling?

De milieu-impact van tabak

Wie werkt aan een mondiale positieve leefomgeving voor nu en de toekomst, en dus als milieuvriendelijk bekend wil staan, kan geen tevreden ro(o)k(st)er blijven noch worden.

Dit artikel gaat niet rechtstreeks over de kwalijke gevolgen van tabak voor de gezondheid van rokers en meerokers - tabak is nog steeds de grootste doodsoorzaak ter wereld, die kan vermeden worden - maar het handelt over de schade die we door het roken aanrichten aan het plaatselijk milieu en dat van de tabaksproducerende gebieden. De tabak voor je "smaakvolle" sigaret wordt gemaakt van tabaksplanten van de hele wereld, vooral uit de Verenigde Staten, Brazilië en Afrikaanse landen zoals Zimbabwe en Malawi.

De tabaksteelt

Tabak is een veeleisend gewas. De plant is gevoelig voor ziekten en heeft veel voedingsstoffen nodig. Kilo's giftige bestrijdingsmiddelen en kunstmest worden daarom gebruikt met als gevolg risico's voor de gezondheid van de arbeiders en vervuiling van bodem en water. Een product dat door alle producenten gebruikt wordt, voor men de tabakskiemmen gaat planten, is methylbromide. Dit is een gas dat bodemontsmettend werkt maar ook kankerverwekkend is en schadelijke gevolgen heeft voor de ozonlaag.

In vergelijking met maïs heeft tabak ook meer voedingsstoffen nodig en in 2 jaar kan de plant de bodem uitputten. Dan dient de boer ander land op te zoeken of kunstmest te gebruiken, wat op zijn beurt milieubelastend is.

Tabak is verantwoordelijk voor ontbossing

Na de oogst worden de tabaksbladeren in bundels gebonden en daarna gedroogd om ze te kunnen bewaren. Er zijn 2 soorten gedroogde tabak. De 'air-cured' tabak, die gebruikt wordt in tabaksmengsels, wordt in de zon gedroogd of in schuren.

De 'flue-cured' tabak wordt in sigaretten en pijptabak gebruikt. Hiervoor hangt men de tabak in ovens die dagenlang warm gestookt worden met hout, kolen of olie. Op deze manier wordt de helft van de tabaksproductie gedroogd. Vele boeren kunnen olie en kolen niet betalen en kiezen dan voor het gratis te verkrijgen hout, vooral uit de nabijgelegen savannebossen. Maar het hout is niet enkel nodig voor het drogen van tabak en het

bouwen van de schuren, maar ook voor het koken en de woningbouw. Daardoor dienen de vrouwen het hout soms meer dan 10 kilometer ver te verzamelen. Algemeen kan men stellen dat van al het bos dat wereldwijd verdwijnt door alle vormen van houtverbruik ongeveer een zesde verdwijnt voor het drogen van tabaksbladeren (zie kader).

En de gevolgen van het verdwijnen van het bos zijn gekend: erosie, overstromingen, klimaatveranderingen, vermindering van de hoeveelheid lucht en water die gezuiverd worden, en andere. Naast het hout voor het drogen, wordt er natuurlijk ook nog enorm veel hout gebruikt voor het papier, nodig voor vloeitjes en sigaretten, en deze industrie produceert op zijn beurt ook grote hoeveelheden chemisch afval. Daarbij moet je ook nog het nicotineafval rekenen bij het produceren van sigaretten-arm-aan-nicotine.

Afval na het roken van je sigaret

Wanneer je een filter weggooit, zal deze heel traag afbreken doordat hij meestal uit celluloseacetaat bestaat. Hij is, dankzij het restje tabak, ook een bron van gif voor spelende kinderen en fauna en, wanneer de peuk uitgespoeld wordt door regen en wind, voor het aquatisch ecosysteem.

Alternatieven

Alternatieven, zoals het drogen van tabak met zonne-energie in plaats van hout, het heraanplanten van bos, de biologische teelt van tabak, en een betere prijs voor de tabak, zijn onzinnig omdat ze op lange termijn het tabaksprobleem niet oplossen. Er is volgens mij slechts één alternatief voor de telers in het Zuiden. Men kan ze helpen om over te schakelen naar de teelt van voedingsgewassen zoals maïs, ananas, kruiden... Dit is niet eenvoudig, omdat tabak per hectare vaak meer geld opbrengt en de boeren te weinig grond hebben om te kunnen leven van alternatieven.

Besluit

Als de schade die je aan je eigen gezondheid en die van anderen toebrengt door te roken, als argument niet sterk genoeg is om je te doen stoppen, misschien is het bovenstaande voldoende om je over de drempel te trekken. *Kristof Deguffroy, medewerker van de werkgroep milieu van Voor Moeder Aarde vzw*

"Alleen al in zuidelijk Brazilië staan 93.000 houtgestookte tabaksschuren. De hoeveelheid hout gebruikt voor het fermenteren van tabaksbladeren varieert sterk, van 13 tot 230 kg hout per kg gedroogde tabak. Als wereldwijd gemiddelde wordt thans aangenomen dat per ton tabaksbladeren 70 m³ hout nodig is. Van de wereldtabaksproductie van 5,5 miljoen ton wordt 2,5 miljoen ton gedroogd door het verbranden van hout. Dat is 175 miljoen m³ hout per jaar, wat ongeveer overeenkomt met het verbranden van 2,5 miljoen hectaren bos (1 voetbalveld is ongeveer 0,6 à 0,9 hectare). Enkele jaren geleden schatte de FAO de achteruitgang van het bosareaal op de wereld door alle vormen van houtverbruik nog op 12 miljoen hectaren. Inmiddels is die schatting geactualiseerd tot ongeveer 18 miljoen hectaren per jaar. Het fermenteren van tabaksbladeren is dus goed voor ongeveer 1/6de van de hoeveelheid bos die jaarlijks wereldwijd verdwijnt door alle vormen van houtgebruik."

Bronnen:

Mijn oprechte dank gaat uit naar de heer De Ryck, voorzitter van de vzw rookvrij (<http://www.rookvrij.be>)

Centers for Disease Control, Tobacco Information and Prevention Source, Earth Day, Tobacco Control Guide

Our Voices Xposed

<http://www.cigarettelitter.org>

Jongeren Milieu Actief, Index en Tabak,

Nederlandse Nietrokersvereniging CAN, Archief, Effect van de tabaksteelt op gezondheid en milieu, tabak: ramp voor derde wereld en milieu

The Charlotte Observer, Tuesday 6th May 2003, Chemicals may be linked to cancer, study says (Associated Press)

IPCS, INCHEM, 95 Health Effects of Interactions between Tobacco Use and Exposure to other Agents (EHC 211, 1999)

Zoek je een rookvrije ontmoetings- of vergaderplaats? In het Gentse kan je alvast terecht in het Gents Ecologisch Centrum. Andere plaatsen kan je zoeken in <http://www.phoenixangel.cjb.net> en <http://www.rookvrij.be>

Het IPS-Weekoverzicht: wereldnieuws gratis in uw mailbox

Wil u op de hoogte blijven van het wereldnieuws, maar mist u soms de tijd of het juiste kanaal? In opdracht van de Vlaamse Overheid ontwikkelde het internationale nieuwsagentschap Inter Press Service (IPS) samen met MO (MONdiaal magazine) voor u de oplossing: het IPS-Weekoverzicht.

Het IPS-Weekoverzicht brengt in een wekelijks digitale nieuwsbrief thema's die het in de traditionele media niet zo goed doen: mensenrechten, economische globalisering, internationale samenwerking, Noord-Zuidrelaties, internationale aspecten van milieu en duurzame ontwikkeling, nieuws uit de concentratielanden van de Belgische/Vlaamse ontwikkelingssamenwerking...

Elke vrijdag krijgt u in uw mailbox een evenwichtige samenvatting van de beste IPS-artikelen van de week over deze thema's, aangevuld met de belangrijkste bijdragen die op minder bekende nieuwssites en in een reeks van belangrijke publicaties zijn verschenen. Bij elk artikel in het IPS-Weekoverzicht staan talrijke nuttige verwijzingen naar documenten en andere bijdragen die op het net te vinden zijn. Het belangrijkste onderwerp van de week wordt extra uitgediept.

Een abonnement is volledig gratis. Bovendien kan u zelf de onderwerpen selecteren die u het meest aanspreken of waarin u het meest bent geïnteresseerd.

Is uw nieuwsgierigheid geprikkeld? Wil u ook de onderkant van het nieuws kennen? Surf dan nu naar: www.ipsnews.be/nieuwsbrief/default.asp en abonneer u op het IPS-Weekoverzicht. Gratis, maar niet gratuit!

De erfenis van de POP's als bedreiging voor de biologische landbouw

Wat zijn POP's?

In de moeizame strijd om de gangbare landbouw om te zetten in biologische landbouw, waarbij we niet tegen genetisch gemanipuleerde organismen (GGO's), die de gezondheid en het milieu bedreigen, mogen we ook de pesticiden niet vergeten die vaak overvloedig gebruikt worden in de gangbare landbouw, en dan vooral de hardnekkige groep van de POP's.

POP's of persistente organische poluënten (verontreinigende stoffen)

zijn stoffen die moeilijk afbreken en, eens ze zich in het weefsel (vooral vetweefsel) vestigen, blijven ze er jarenlang zitten. Daarom worden ze persistent genoemd. Daarnaast zijn ze ook nog eens bioaccumuleerbaar,

wat betekent dat de concentraties in het weefsel evenredig zijn met de stijging in de voedselketen. Door die eigenschappen vervuilen ze al decennia lang het milieu.

Ook komen ze voor in gebieden waar ze nooit gebruikt werden. En net als GGO's maken ze geen onderscheid

tussen een biologische akker en een akker uit de gangbare landbouw.

Hier bespreken we de pesticiden, maar POP's kunnen ook ontstaan bij de verbranding en verwerking van afval (dioxines, furanen, PCB's, hexachloorbenzeen), of doordat ze via verouderde of onzorgvuldig beheerde voorraden de bodem en het grondwater verontreinigen. Voorbeelden van pesticiden die tot de POP's behoren zijn aldrin, dieldrin, DDT, endrin, chloordaan, hexachloorbenzeen, mirex, toxapheen, heptachloor, hexabroombifenyyl, hexachloorcyclohexaan (HCH) (inclusief lindaan) en chloordecon.

Gezondheidseffecten

Uit talrijke studies, blijken er een groot aantal gezondheidseffecten te bestaan. Er kunnen naast huid- en ademhalingsaandoeningen en een hormonale verstoring op gebied van de voortplanting (de mannelijke vruchtbaarheid, de ontwikkeling van de foetus...) ook immunologische,

kankerverwekkende en neurologische effecten optreden, waarbij in het laatste geval ook het kennisvermogen en gedrag aangetast kan worden.

De huidige Europese wetgeving maakt er nog geen einde aan

Wat betreft de huidige wetgeving over het gebruik beperken we ons tot de Europese Gemeenschap. De Europese Gemeenschap tekende op 24 juni 1998 het Protocol inzake persistente organische verontreinigende stoffen bij het Verdrag van 1979, betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand (CLRTAP) en op 22 mei 2001 werd het Verdrag van Stockholm inzake persistente organische verontreinigende stoffen getekend.

Het protocol verbiedt de productie en het gebruik van aldrin, chloordaan, hloordecon, dieldrin, endrin, hexabroombifenylyl, mirex en toxafeen volledig. Voor DDT, heptachloor, er hexachloorbenzeen zijn er plannen om ze in een latere fase te elimineren. Voor HCH (inclusief lindaan) en DDT wordt het gebruik aan strenge beperkingen onderworpen. DDT

wordt nog steeds in veel ontwikkelingslanden gebruikt voor de bestrijding van de overbrengers van malaria en andere ziekten, doordat veilige, effectieve en betaalbare alternatieven niet beschikbaar zijn.

Lindaan mag enkel lokaal als insecticide gebruikt worden in de diergeneeskunde en voor de volksgezondheid, en tot 1 september 2006 voor de beroepsmatige sanering en industriële behandeling van zaaghout, stammen en rondhout en binnenshuis in woningen en de industrie. Tot maart 2003 hadden veertien partijen, waaronder zeven lidstaten en twee kandidaat-lidstaten, het protocol getekend. Voordat het protocol in werking kan treden, moet het door zestien partijen worden bekrachtigd.

Ook de productie en het gebruik van DDT wordt streng beperkt. Om geleidelijk een eind te maken aan het gebruik van DDT moeten onderzoek, ontwikkeling en de introductie van alternatieven worden bevorderd.

In totaal hebben 150 landen en de Gemeenschap het verdrag binnen de termijn voor ondertekening getekend. Tot maart 2003 hadden al 30 landen het verdrag bekrachtigd. Na

de vijftigste bekrachtiging zal het verdrag in werking treden.

Magali Fontanel en Kristof Deguffroy

Bronnen:

° François Veillerette, Pesticides, Le piège se referme, Terre vivante, Mens, France, mai 2002.

° Website Greenpeace België, acties en campagnes, Pas op voor de POP's!

° De Europese Unie online, Commissie van de Europese Gemeenschappen, Brussel

Accijnsverhoging op brandstof.

Op 12 juli 2003 heeft de nieuwe federale regering tijdens de eerste ministerraad beslist om de prijzen voor benzine en diesel te laten stijgen. De regering neemt de maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Volgens de meerderheid past een en ander in het streven naar het behalen van de milieudoelstellingen van Kyoto. De oppositie spreekt van een 'platte belastingverhoging'.

De ministerraad besliste de energieheffing vanaf 4 augustus te verhogen. De energieheffing wordt verhoogd van 1.4 cent naar 2.9 cent per liter, een stijging met 1.5 cent. Op diesel zal voor het eerst een energieheffing van 1.5 cent worden geheven. De heffing op stookolie wordt naar 13.5 euro per duizend liter opgetrokken. De heffing op het elektriciteitsverbruik wordt verhoogd naar 1.9 euro

per MWh. Volgens de minister van Energie, Fientje Moerman (VLD) gaat het op jaarbasis om een verhoging van de energiefactuur met 2.5 euro.

Daarnaast zal een daling van de olieprijs nog maar voor de helft aan de pomp worden doorgerekend. Telkens de olieprijs daalt, zullen de accijnzen op brandstof geleidelijk worden verhoogd. Zo zal de consument de accijnsverhoging niet echt voelen, zegt Fientje Moerman. Het milieuvriendelijke LPG blijft buiten schot.

De accijnsverhogingen voor benzine kunnen al ingaan vanaf augustus, volgend jaar kunnen dan ook de accijnzen op diesel worden opgetrokken. Op jaarbasis mogen de accijnzen op benzine en diesel met maximaal 2.8 percent per liter stijgen.

De kritiek van de oppositie dat de eerste beslissing van de nieuwe paarse ploeg op een verhoging van de belastingen neerkomt, probeerden premier Guy Verhofstadt (VLD) en minister van Financiën Didier Reynders (MR) te pareren. Ze wezen erop dat een en ander past in het streven naar het behalen van de milieudoelstellingen van Kyoto. Het komt er ook op neer dat het de vervuiler is die betaalt.

Bovendien, zo werd benadrukt in persberichten van Verhofstadt en Reynders, zijn er ook een aantal belastingverlagingen goedgekeurd, die samen goed zijn voor 400 miljoen euro.

Vanaf 1 augustus wordt de energiebijdrage op het milieuvriendelijker aardgas met 5% verminderd. Dat komt neer op

een lastenverlaging van 3.3 miljoen euro per jaar, een jaarlijkse winst van ongeveer 60 euro per betrokken gezin.

De accijnscompenserende belasting op dieselwagens die in 1995 werd ingevoerd, wordt over een periode van vier jaar afgebouwd. In 2004 is er een eerste vermindering van 10 procent, in 2005 met 20 procent, in 2007 met 70%, en in 2008 zal de belasting volledig zijn afgeschaft. De belasting brengt de staat jaarlijks 270 miljoen euro op.

Voorts wordt de inschrijvingstaks van 62 euro, die moet worden betaald bij de aanschaf van een nieuwe wagen, in twee stappen afgeschaft. In 2004 daalt die retributie van 62 naar 31 euro. In 2006 verdwijnt ze volledig. Dat komt overeen met een budgettaire inspanning van al gauw 83 miljoen euro.

De belastingvermindering van energiebesparende investeringen voor woonhuizen wordt vanaf het inkomstenjaar 2004 uitgebreid naar alle uitgaven voor zonne-

energieproductie en geothermische productie, waarbij de warmte van de aarde als energiebron wordt gebruikt. Dat houdt een geraamde belastingvermindering van 12.5 miljoen euro in.

De Bond Beter Leefmilieu (BBL) pleitte reeds in 2000 voor een accijnsverhoging op de brandstof. Van alle EU-lidstaten zou België het minst externe kosten doorrekenen in de brandstofprijs.

De accijns verlagen zou een verkeerd signaal zijn, zegt de BBL in een persmededeling. Externe kosten - het gaat vooral om schade aan schade en infrastructuur - worden hier nauwelijks doorgerekend aan de transporteurs. Zolang dat niet gebeurt, neemt het transportvolume alsmat toe en brengt het maatschappelijk meer schade toe dan dat het baten oplevert.

Een verhoging van de brandstofprijs zal er ook toe leiden dat de transportbedrijven hun centra terug zullen gaan spreiden over Europa en dat komt de regionale tewerkstelling ten goede. Door de lage transportkosten hebben ze productie en

distributie gecentraliseerd in een of enkele Europese centra. Maar volgens de BBL is de verhoging van de prijs met vijf eurocent veel te klein. Als je echt een schokeffect wil teweeg brengen, moet je de prijs drastisch verhogen. Met 0,25 euro! De prijs moet dan minstens 1,25 euro per liter bedragen. De BBL vindt dat een kilometerheffing een nog beter instrument is om het autogebruik naar omlaag te brengen. De files waar iedereen over klaagt zouden een stuk korter zijn of verdwijnen.

Bronnen:

- ° De Financieel -Economische Tijd, 15/07/2003
- ° De Standaard, 11/09/2000
- ° De Morgen, 09/08/2003

Sigrid Vermaercke

Voor Moeder Aarde vzw en Bond Beter Leefmilieu vzw organiseren op 2 december een rondetafelgesprek over mobiliteit.

Op de agenda staan volgende thema's: gratis openbaar vervoer, kilometerheffing, luchtvervuiling
Zijn uitgenodigd:

- ° Bert Anciaux, federaal minister van mobiliteit
- ° Freya Van den Bossche, federaal minister van leefmilieu
- ° Afgevaardigde van federaal ministerie van financiën
- ° Professor Stef Proost, diensthoofd Onderzoeksgroep Energie, milieu en transport, K.U.L.
- ° Professor Gust Blauwens, Voorzitter Vakgroep Transport en ruimtelijke economie, Universiteit Antwerpen, Faculteit TEW.
- ° Frans Smeets, advocaat
- ° afgevaardigden van BBBL en VMA

Het volledige programma vind je op de website van Voor Moeder Aarde: www.moederaarde.org

Think globally, act locally: GGO-vrije gemeenten

Situering

Het wereldwijde verzet tegen het toepassen van genetisch gewijzigde organismen (GGO's) in landbouwtoepassingen, is gebaseerd op verschillende milieu- en sociale overwegingen, waarover meer verder. In het kader van 'Think globally, act locally, nodigt VELT (Vereniging voor Ecologisch Leef- en Teeltwijze) gemeenten uit om zich GGO-vrij te verklaren. Momenteel zijn **er al een dertigtal gemeenten** die zich GGO-vrij hebben verklaard.

In juni 2002 ontving de Stad **Gent** ook deze uitnodiging van VELT. Het Gentse stadsbestuur heeft echter tot nu toe geen standpunt ingenomen over deze kwestie.

In het hiernavolgende advies op eigen initiatief

wil de **Gentse milieuraad** zijn standpunt aan de stad meedelen. Om het standpunt te vormen, werd een spreker van Velt uitgenodigd op de vergadering van 13 januari 2003 en werd een open debat aan dit thema gewijd op 12 mei 2003.

Overwegingen

Dit advies heeft uitsluitend betrekking op GGO's (genetisch gemanipuleerde organismen) voor landbouwkundige toepassingen die in de vrije omgeving worden aangeplant. De raad spreekt zich hier dus niet uit over GGO's voor bij voorbeeld medische toepassingen die in een gesloten omgeving worden geproduceerd. Volgende overwegingen speelden mee in de

bepaling van het standpunt.

Risico op onomkeerbare besmetting van gewassen en van wilde flora

Het is wetenschappelijk aangetoond dat GGO's de wilde flora en GGO-vrije landbouwgewassen kunnen besmetten en dit in de praktijk ook doen. Deze besmetting is onomkeerbaar en kan zich oncontroleerbaar verder verspreiden.

De effecten van GGO's op het milieu zijn onbekend

De mogelijke effecten van transgene gewassen of van een GGO-besmetting op het milieu (bvb. herbicideresistente onkruiden) zijn onbekend. Bij een eventuele besmetting kunnen

deze (onbekende) milieueffecten zich samen met de GGO's oncontroleerbaar en onomkeerbaar verder verspreiden. Het voorzorgprincipe noopt bijgevolg tot een terughoudende opstelling.

GGO's sluiten biologische landbouw uit

De biologische landbouw verbiedt het gebruik van GGO's. In een wetenschappelijk onderzoek van de EU dat in 2002 via Greenpeace uitlekte, wordt aangetoond dat biologische landbouw niet samen met GGO-landbouw kan bestaan. Eens GGO's tien procent of meer van het landbouwareaal en/of van de handel innemen, is het economisch onbetaalbaar om de beide systemen gescheiden te houden en om besmetting van GGO-vrije gewassen door GGO's te voorkomen, aldus de studie. De EU heeft intussen het bestaan van de studie bevestigd. Dit alles geldt trouwens niet alleen voor de biologische landbouw, maar bij uitbreiding ook voor de GGO-vrije klassieke landbouw.

GGO's vergroten het risico op armoede en honger in de derde wereld

GGO-gewassen vergroten de afhankelijkheid van de boer ten opzichte van de zaadleverancier. Om de (enorme) ontwikkelingskost te kunnen verhalen op de gebruikers, maken de GGO-producenten in sommige gevallen gebruik van zaden die onvruchtbare planten voortbrengen. Boeren worden in dit geval verplicht om jaarlijks opnieuw zaaigoed aan te kopen; de mogelijkheid om steeds opnieuw eigen hoevezaad te gebruiken stopt. Een dergelijke financiële afhankelijkheid kan in marginale plattelandseconomieën die gebaseerd zijn op familiale voedingslandbouw leiden tot armoede en honger. Ook familiale landbouw in de Westerse wereld wordt, zij het in mindere mate, in dit scenario geconfronteerd met een toenemende afhankelijkheid van GGO-bedrijven.

GGO's leiden tot een verschralling van de

biodiversiteit

Om de hoge ontwikkelingskost van een transgeen gewas te recupereren, moet dit op een zo groot mogelijke schaal gebruikt worden. Deze schaalvergroting, die reeds aan de gang is maar door GGO's nog versterkt wordt, leidt eveneens tot een verschralling van de genetische diversiteit binnen de landbouwgewassen. Het aanplanten van grote aaneengesloten oppervlakten met genetisch exact gelijke planten vergroot de kans dat een plaagorganisme opduikt, dat dan ineens een grote ravage kan aanrichten en/of de massale inzet van verdelgingsmiddelen zal vereisen.

GGO's leiden niet tot een grotere wereldvoedselproductie

In tegenstelling tot wat de GGO-producenten voorhielden, is in de praktijk nog geen eenduidige en substantiële opbrengststijging genoteerd door de invoering van GGO's. Er zijn voorbeelden bekend waar zelfs het omgekeerde effect zich voordeed. Ook op kwalitatief vlak zijn de voorafspiegelingen onwaar gebleken: van de 'golden rice'-variant, die het vitamine A-gebrek zou oplossen in derdewereldlanden, zou men dagelijks negen kg moeten eten om een voldoende portie binnen te krijgen, daar waar twee wortels net zo veel vitamine A opleveren. Het argument van de GGO-producenten dat GGO's nodig zijn om het wereldvoedselprobleem op te lossen gaat voorbij aan het feit dat de inkomensverdeling en de samenstelling van het dieet veel meer bepalen of er al dan niet voldoende voedsel is voor iedereen.

Sommige GGO's leiden tot een verhoogd pesticidegebruik

Een van de meest gebruikte GGO-toepassingen is 'Roundup Ready Soja'. Dit gewas is resistent tegen het pesticide Roundup. Dergelijke sojavelden kunnen dus naar hartelust bespoten worden zonder dat het gewas daar last van heeft. Daardoor verhoogt het risico op bodem- en grondwatervervuiling door glyfosaat.

Gent heeft een symbolische verantwoordelijkheid

Gent is de bakermat van de GGO-techniek in landbouwgewassen. Het standpunt van de stad Gent ten opzichte van het loslaten van transgene gewassen in een vrije omgeving heeft een belangrijke symbolische waarde, ook al heeft de stad in deze geen wettelijke bevoegdheid. Het stadsbestuur moet het economisch belang van deze techniek voor de Gentse universiteit en GGO-bedrijven durven afwegen tegenover het economisch belang van miljoenen boeren over gans de wereld die dreigen in een afhankelijkheidspositie en in armoede terecht te komen, om nog maar te zwijgen van het ecologisch belang.

Het stadsbestuur onderschreef in juni 2001 de doelstelling '10% biologische landbouw in 2010' van het Vlaams Platform voor de Biologische Landbouw. In het licht van de hierboven aangehaalde studie van de EU moet de stad ook nu consequent kiezen tegen GGO's, aangezien bio en GGO niet samen kunnen bestaan.

Advies

De Milieuraad adviseert het stadsbestuur om positief te reageren op de brief die Velt stuurde op 7 juni 2002 en zonder uitzondering te verklaren geen ggo-proefvelden op haar grondgebied te wensen. De milieuraad adviseert het College van burgemeester en Schepenen hiervoor desgevallend alle wettelijke middelen te gebruiken. De milieuraad wil de biologische en andere niet-ggo landbouw blijvend en eerlijk kans geven en de gemeente ggo-vrij houden.

Stedelijke adviesraad voor milieu en natuur Gent

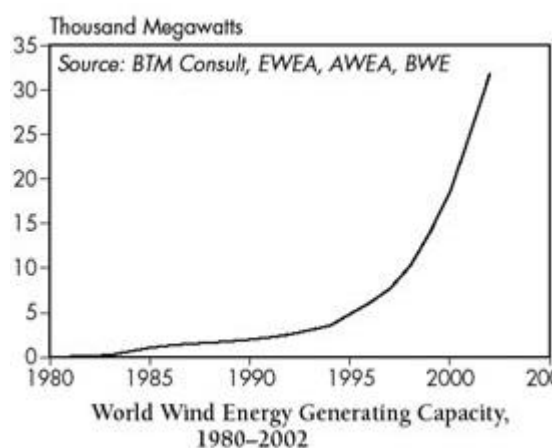
Advies over de aanwezigheid van GGO-proefvelden in de stad Gent

Goedgekeurd op de raad van 23 juni 2003

Windenergie is momenteel de snelst groeiende energiebron ter wereld.

Wereldwijd groeide de energieproductie uit wind met 27 % in 2002. Men voorziet dat deze capaciteit 15-voudig zal toenemen. In Europa vinden we bijna 73% van de wereldwijde energieproductie. Meer dan de helft hiervan komt uit Duitsland. In 2002, installeerde Denemarken, een natie van 5 miljoen mensen, meer windcapaciteit dan de V.S., een natie met meer dan 290 mensen.

De Britse overheid is van plan concessies vrij te geven voor de bouw van honderden windturbines op zee, ten noordwesten van het eiland. De turbines zouden het energie-equivalent van zes kerncentrales en 20.000 jobs moeten opleveren. Groot-Brittannië wil daarmee tegemoetkomen aan het ambitieuze plan om tegen 2020 20 procent groene energie te produceren. Bronnen: De Morgen en Worldwatch Instituut

De MilieuAdviesWinkel met raad en daad

Gratis planadvies voor Gentenaars
Sinds een jaar kan iedereen in de Gentse MilieuAdviesWinkel van het Gents Milieufront (GMF) milieuadvies 'kopen'... maar dan wel tegen een zacht prijsje, namelijk helemaal gratis! De MilieuAdviesWinkel is een permanent infoloket dat zo veel mogelijk consumenten concrete en praktijkgerichte antwoorden geeft op alle mogelijke vragen over milieuvriendelijk bouwen, verbouwen, leven, wonen, consumeren, reizen, beleggen, verplaatsen, enz...

Daar blijft het niet bij, want de MilieuAdviesWinkel is nu ook gestart met de nieuwe dienstverlening Planadvies. In de praktijk blijkt dat vragen over bouwen en verbouwen met stip vooraan op het lijstje van de advieszoeker staan. Terecht, want wie een huis bouwt of verbouwt maakt (milieu)keuzes voor de komende 50 jaar! GMF en de MilieuAdviesWinkel willen dan ook verder investeren in dit thema. Met de nieuwe dienst 'Planadvies' wil de MilieuAdviesWinkel bouwers en verbouwers nog gerichter helpen. Iedereen kan zijn bouw- of verbouwingsplannen komen voorleggen aan één van de adviseurs van de MilieuAdviesWinkel. Twee architecten staan klaar om de bouw- en verbouwingsplannen van milieubewuste bouwheren door te lichten op energiezuinigheid en duurzaam water- en materialengebruik. Een verslag maakt het advies compleet. Dankzij de steun van het stadsbestuur is deze dienst voor Gentenaars zelfs helemaal gratis.

Het Energieteam

Om al die duurzame tips en adviezen ook in de praktijk om te zetten kan je het Energieteam van de sociale werkplaats De Sleutel inschakelen. Niet enkel woorden maar ook daden. Begin juni startte het eerste Energieteam in Gent, een project van de Sociale Werkplaats De Sleutel in

samenwerking met de MilieuAdviesWinkel. Met het Energieteam bieden de MilieuAdviesWinkel en De Sleutel een volledig pakket van advies en uitvoering aan wie milieu- en energievriendelijk wil (ver)bouwen.

De sociale werkplaats De Sleutel biedt ex-verslaafden de kans om zich door opleiding en tewerkstelling opnieuw te integreren in de maatschappij. Binnen De Sleutel zijn er verschillende werkervaringsprojecten, zoals een industriële werkplaats, een groendienst en een renovatiedienst. De Sleutel is als erkend aanemer met haar renovatiedienst al jaren actief in de regio rond Gent, Antwerpen, Mechelen en Brugge. Nu krijgt deze dienst een extra luik, namelijk het E-team, dat zich richt op milieuvriendelijk en energiezuinig bouwen en verbouwen. Je kan op dit team beroep doen om een planadvies of aspecten ervan te realiseren, maar dit gaat ook zonder planadvies. Het E-team voert de werken uit met zoveel mogelijk aandacht voor het milieu. Alle werken komen in aanmerking: ruwbouw, sanitair, elektriciteit, schrijnwerk, stucwerk, ...

Dit nieuwe E-team is tot stand geko-

men dankzij de samenwerking van de Bond Beter Leefmilieu met het Gents MilieuFront en De Sleutel in het kader van een project van de Koning Boudewijn Stichting over Buurt- en Nabijheidsdiensten. Het mooie aan dit project is dat dit niet enkel voordelen oplevert op vlak van milieu maar ook op sociaal vlak: een goede samenwerking tussen de milieuverenigingen en de sociale sector.

Indra Van Sande

Praktisch:

De MilieuAdviesWinkel is open:

maandag van 9 tot 19 uur
dinsdag van 9 tot 16 uur
woensdag van 9 tot 12.30 uur
de eerste zaterdag van elke maand: van 10 tot 12.30 uur.

Ook telefonisch en per e-mail kan je advies inwinnen; op de website kan je terecht voor alle informatie.

Kon. Maria-Hendrikaplein 5-6
9000 Gent
tel. 09/242.87.59
info@milieuadvieswinkel.be
www.milieuadvieswinkel.be

Tè Gecke Gesprekken

Telkens om 20 uur in Lekker Gec

- 13 oktober: Vrijwilligerswerk uit de doeken gedaan
- 20 oktober: Geen geld voor geweld!
- 17 november: Het Gec als coöperatieve -
1 aandeel(houder) = 1 stem?!
- 15 december: Patent op het leven
- 19 januari: Trage Wegen

1 stem per aandeel(houder)?!

Bij zijn oprichting besloot het Gents Ecologisch Centrum om op algemene vergaderingen zoveel mogelijk beslissingen te nemen bij consensus. Maar uiteraard dienden er afspraken gemaakt te worden voor het geval er zou gestemd worden. Drie mogelijkheden: elke aandeelhouder één stem of één stem per aandeel of - en daar werd voor gekozen - een andere formule: "Elke aandeelhouder heeft één stem per aandeel die hij/zij bezit, maar kan hoogstens tien procent - 10% - van de aanwezige en vertegenwoordigde stemmen uitbrengen."

Op de Algemene Vergadering van december 2002 van werd een voorstel besproken dat aan elke aandeelhouder één stem wil toekennen, ongeacht het aantal aandelen dat hij/zij bezit. Dit zorgde voor pittige debatten. De ruime waaier aan meningen was alvast voldoende om niet zomaar tot een besluit over te gaan. De volgende Algemene Vergadering zal dit onderwerp opnieuw besproken worden. Hieronder alvast een opwarmer: de mening van één deelnemer aan het debat, een pleidooi voor één stem per aandeelhouder: Arm of rijk: iedereen gelijk.

Kiezen voor samenwerking op basis van gelijkheid

Het Gec is niet zomaar een vennootschap die lokalen beheert. Het Gec heeft sociale en ecologische doelstellingen. Het wil o.m. een 'sociologisch laboratorium' zijn. In haar manier van werken kiest het Gec voor een coöperatieve werkwijze. Er wordt gekozen voor samenwerking. Samenwerking met een zo groot mogelijke groep van sympathisanten. Al wie aandeelhouder wil worden kan dat.

Als sociologisch laboratorium bezint het Gec zich over hoe het met macht en met geld omgaat. Geld en macht zijn traditioneel zeer sterk aan mekaar gekoppeld. Wie geld heeft, heeft het voor het zeggen. Deze tekst pleit ervoor om die band te doorbreken.

Het Gec kiest voor samenwerking op voet van gelijkheid. Is dat wel te verzoenen met het feit dat een aandeelhouder met veel aandelen meer stemmen heeft dan een aandeelhouder met weinig aandelen?

De AV bepaalt het algemeen beleid en stelt de bestuurders aan. Het is aan de voltallige achterban van het Gec om hierin beslissingen te nemen. Ook wie weinig geld heeft ingebracht kan beoordelen of de voorliggende plannen en/of de voorgedragen bestuurders bijdragen tot de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen van het Gec. Meer zelfs, het kan eigenlijk niet dat de grote geldschietters plannen van een meerderheid van de achterban blokkeren louter en alleen op basis van de macht voortvloeiend uit hun geldbezit. Deze tekst kiest dan ook voor stemrecht op basis van betrokkenheid, inzet en vaardigheden én niet voor macht (stemrecht) op basis van geld. Hij pleit voor een samenwerking die gebaseerd is op degelijke sociale verhoudingen en niet op basis van kapitaal.

Grote en kleine aandeelhouders hebben hetzelfde belang

Het eerste belang van grote of kleine aandeelhouders is hetzelfde: het Gec dient zijn maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

De vreugde en/of het verlies bij het al dan niet realiseren van deze doelstellingen hoeft niet wezenlijk te verschillen tussen grote en kleine aandeelhouders. Inhoudelijk staat men voor dezelfde uitdagingen en ook financieel is een eventueel verlies erg relatief. Voor iemand die weinig geld heeft kan het verlies van 500 euro meer betekenen dan het verlies van 5000 euro voor iemand die dat geld eigenlijk niet echt nodig heeft. 'Rijke' landgenoten krijgen bij verkiezingen toch ook niet meer stemmen dan armen omdat ze, ingeval er een slecht beleid gevoerd zou worden, meer te verliezen hebben dan 'arme'. Of omdat ze meer belastingen betalen?

Groter bedrijfsrisico?

Kun je een organisatie wel overlaten aan aandeelhouders met vrijblijvende engagementen, aan veel aandeelhouders met slechts een kleine financiële inbreng?

VZW's worden allemaal 'overgelaten' aan personen zonder eigen financiële inbreng. Daar staat tegenover dat één op drie bedrijven de eerste drie levensjaren niet overleven. VZW's die moeten stoppen daarentegen zijn eerder een uitzondering. Dus zo slecht zullen ze toch niet werken.

Integendeel zelfs: inbreng van kapitaal en daaraan verbonden stemrechten bieden geen extra garantie met betrekking tot de overlevingskansen van een initiatief. Die liggen elders, met name bij de kwaliteit van het management/bestuur en de betrokkenheid van alle stakeholders bij de realisatie van het maatschappelijk doel.

Groter risico op overname - putches?

Het tegendeel is waar. Momenteel verwerken 6 geldschietters, die ieder 10% van de stemmen hebben en de handen in mekaar slaan de meerderheid van de stemmen.

Indien de regel 1 aandeelhouder = 1 stem geldt moeten er 81 aandeelhouders gevonden worden om een meerderheid te bekomen.

Daar lang niet iedereen op de AV aanwezig is volstaat in de praktijk een lager quorum. In de huidige situatie volstaat een samenwerking van de drie grootste financiers om een meerderheid te verwerven op de AV. In het 1 aandeelhouder = 1 stem voorstel zullen er toch minimaal 15 tot 20 aandeelhouders nodig zijn. In welke situatie is er het meeste kans op een putch?

Een putch kan in beide situaties. Die voorkomen doe je niet via de stemrechtregeling maar wel via de aanvaarding door de Algemene Vergadering van nieuwe aandeelhouders, een minimum aanwezigheidsquorum voor belangrijke beslissingen en een tweede vergadering indien het quorum niet bereikt is, het verplichten van tijdig agenderen en voldoende gedocumenteerd toesturen van te bespreken punten, door de geldelijke inbreng te spreiden over vele aandeelhouders, door een plafondbedrag per aandeelhouder in te stellen, enz. En dan nog. Zonder vertrouwen kan je niet samenwerken. Alles uitsluiten kan nooit als je, zoals het Gec, open wil staan voor wie sympathie koestert voor de werking, indien je niet louter wil werken met een select clubje bekenden.

Schrikt aandeelhouders af?

Klopt. Maar we hebben niet iedereen nodig. We hebben enkel deze aandeelhouders nodig die instappen in de doelstellingen van het project. Duidelijke keuzes vergroten de kans dat de juiste aandeelhouders aangetrokken worden, waardoor het verloop omwille van visieverschillen beperkt wordt. Een

keuze voor één aandeelhouder = één stem maakt de spirit van waaruit het Gec wil werken heel erg duidelijk.

Zo de doelstellingen en manier van werken heel duidelijk zijn kan dit een extra aantrekkingskracht hebben. Zij die een echt alternatief zoeken zullen zich extra aangetrokken voelen. De 'markt' van mensen met geld, op zoek naar een echt zinvol alternatief mag niet onderschat worden.

Bovendien moet je afwegen wat belangrijk is: groeien en/of de wijze waarop gegroeid wordt. Wat is het labo waard, hoe ver wil je gaan? Waarom niet kiezen voor een echt alternatief: een alternatief dat sterk aansluit bij de visie die wellicht de meesten van ons delen, maar die omwille van 'pragmatische redenen' meestal verlaten wordt. Ook het

volgen van platgetreden paden biedt geen garantie tot succes. Het komt er steeds op aan om op een kwaliteitsvolle manier samen te werken en dat kan ook in een één aandeelhouder = één stem situatie.

Té Geck Gesprek op 17 november

Het blijft belangrijk dat de beslissing op de algemene vergadering voldoende gedragen wordt. Zo voor een wijziging gekozen wordt bevat deze immers een wijziging van de rechten van de bestaande aandeelhouders. Alleen al uit respect voor de door het Gec in het verleden aangegane engagementen is het belangrijk dat de bestaande aandeelhouders in belangrijke mate akkoord kunnen gaan met de nieuwe richting.

Meer informatie en debat is hiervoor nood-

zakelijk. Op 17 november wordt er een Té Geck Gesprek georganiseerd over 'coöperatief werken', met bijzondere aandacht voor het stemrecht op de algemene vergadering. We nodigen enkele projectleiders uit die komen spreken vanuit hun praktijkervaring.

*Luc Weyn, medewerker Netwerk-Vlaanderen
Lid Raad van Bestuur Gec*

De gevelrenovatie van het GEC: een enquête

Op de Algemene Vergadering van december 2002 werd door Bruno Deraedt, architect, en Philip Van Bogaert, beeldend kunstenaar, een presentatie getoond van een concept voor een nieuwe gevel. Je vindt deze presentatie op de website. Omdat we de mening van zoveel mogelijk mensen willen kennen over dit concept, willen we iedereen vragen om een enquête hierover in te vullen. Het duurt maar vijf minuutjes

en je vind ze op de website.

Intussen nemen plannen voor een verbouwing van de inkomhall steeds concretere vorm aan. Op de Algemene Vergadering van december 2003 staat ook dit op de agenda.

Opnieuw een vergaderzaal in het GEC!

Er is opnieuw een vergaderzaal te huur in het Gec.

De vergaderzaal meet ongeveer 20 m² en biedt plaats aan een vijftiental mensen.

De zaal kan gehuurd worden:

- * alle dagen (behalve dinsdag, woensdag en vrijdag) van 10 uur 's morgens tot 19 uur
- * elke avond vanaf 19 uur (ook in het weekend)

De vergaderruimte wordt verhuurd tegen volgende prijzen:

- * 15 euro per dagdeel (voormiddag, namiddag of avond);
- * 30 euro voor een hele dag (3 dagdelen);

Meer details: info@gec.be of 09/242.87.00
Contactpersoon: Johan Boelaert

Het Gec als inzamelpunt voor kurken en - nu ook! - inktpatronen

In de inkomhall van het restaurant in het Gec kan je reeds langere tijd kurken kwijt. We beginnen nu ook met de inzameling van gebruikte inktpatronen.

De meeste inktpatronen komen terecht bij het rest-afval of het KGA. Nochtans kunnen ze maximaal hergebruikt worden. Ze worden opgehaald en verwerkt door het bedrijf Tomson. Natuurpunt ontvangt een commissie voor de ingezamelde inktpatronen.

Ontwapening

Nieuwe kernwapens in de V.S.

Het departement van Energie (Department of Energy, DoE) hield op 2 juli 2003 een publieke zitting over een voorstel om een moderne voorziening voor plutoniuimpits te bouwen. Een plutoniuimpit is een verzegelde radioactieve plutoniumkern, die de thermonucleaire ontploffingsreactie van een kernbom teweegbrengt. Op dit moment is het DoE nog steeds de enorme besmetting aan het opruimen van de vorige faciliteit in Rocky Flats in Colorado. Er zijn nog altijd miljoenen liter besmet grondwater op dat domein die nooit opgeruimd zullen worden, en zij vragen al om een ander domein te bekostigen!

De Verenigde Staten bezitten ongeveer 23 à 25.000 plutoniuimpits: hiervan zijn er 10.700 gebruikt voor kernkoppen, en slechts 1.700 tot 2.200 zullen operationeel ingezet worden ten gevolge van het Verdrag van Moskou. Een nieuwe vestigingsplaats zendt een sterk signaal naar de wereldgemeenschap dat de Verenigde Staten niet van plan zijn hun verplichting na te komen om op nucleair gebied te ontwapenen, zoals overeengekomen in het Non-Proliferatie Verdrag van 1970, dat in 2000 door de Verenigde Staten herbevestigd werd als een "ondubbelzinnig engagement." Bovendien zou een moderne vestigingsplaats enorm veel geld kosten: rond de 2 à 4 biljoen dollar oprichtingskosten, 200 à 300 miljoen dollar jaarlijkse operationele kosten en biljoenen dollars voor de ontmanteling en voor de opruiming van het domein. Dit komt overeen met het jaarlijks salaris voor ongeveer 72.000 onderwijzers in het basisonderwijs of 82.000 leningen aan nieuwe bedrijven van elk 50.000 dollar.

Punten die aan bod kwamen tijdens de hoorzitting van 2 juli 2003.

Volgens de NNSA, het kabinet voor nucleaire wapens van het departement van Energie zal deze moderne vestigingsplaats per jaar 500 plutoniuimpits kunnen produceren. Het departement

van Energie heeft 5 mogelijke domeinen geselecteerd voor de locatie van die nieuwe vestigingsplaats, nl.: Los Alamos National Laboratory (LANL) in New Mexico, Waste Isolation Pilot Plant (WIPP) in New Mexico, Pantex Plant in Texas, Savannah River Site (SRS) in South Carolina, en de Nevada Test Site (NTS).

De "Nuclear Posture Review", een rapport over de status van nucleaire wapens in de Verenigde Staten, uitgegeven door de regering, dringt er sterk op aan dat nieuwe nucleaire wapens ontwikkeld zouden worden. Een nieuwe moderne vestigingsplaats is de eerste stap van dit proces, een vooruitgang die uiteindelijk zal leiden tot een wapenwedloop met een andere generatie nucleaire wapens.

We moeten dit proces stopzetten, en wel nu!

Het DoE heeft een woelige geschiedenis van vervuiling van het leefmilieu en zou geen financiële middelen meer mogen krijgen om nog meer besmetting te veroorzaken om het even waar in Amerika.

Het DoE voorspelt dat er elk jaar per schip 50 ladingen plutonium, 36 ladingen verrijkt uranium en 142 transuranische afvalladingen zullen zijn met alle risico's van ongevallen en radioactieve vervuiling. Over een periode van 40 jaar komt dit dus neer op zo'n 2.000 plutoniumladingen, 1.440 ladingen verrijkt uranium en 5.680 transuranische afvalladingen. Wij hebben geen aangepaste plannen gezien voor het vervoer van dit hoog radioactief afval. Dit zaait veel twijfel over de bekwaamheid van het departement van Energie om veilige transportwegen en procedures te onderzoeken en te laten implementeren. De gebruikte nucleaire brandstof zal hoogstwaarschijnlijk opgeslagen worden in de faciliteit in Yucca Mountain, op het grondgebied van de Shoshone indianen.

Zowel de Nevada Test Site, als mogelijke locatie voor de nieuwe vestigingsplaats, als Yucca Mountain als opslagplaats voor gebruikte nucleaire brandstof liggen op het grondgebied van de Western Shoshone Indianen. Volgens het Verdrag van Ruby Valley van 1863, tussen de V.S. en de Western Shoshone indianen, heeft de Shoshone gemeenschap nooit aan het DoE toegestaan dat zij hun land zouden gebruiken voor het testen en het produceren van nucleaire wapens. Het departement van Energie begaat daarom duidelijk een overtreding in Newe Sogobia. Op dit ogenblik zijn er zelfs pogingen om via financiële beloningen het verdrag ongedaan te maken. Gelukkig verzetten de Western Shoshone zich hier kordaat tegen.

Verder, op basis van cijfers van het DoE, zal de nieuwe faciliteit zijn werknemers blootstellen aan een straling die zo groot is dat er elke 4,5 jaar één dodelijk kanker geval jaar zal vallen. Dit betekent dat er 9 mensen zullen sterven aan kanker gedurende de levensduur van deze faciliteit van 40 jaar. Shundahai (1) Network, een anti-nucleaire beweging rond de problemen van de Test Site en ruimer, en bestaande uit inheemse en niet inheemse mensen, vreest dat deze schatting veel te laag is.

Kalynda Tilges

Meer info over dit project vindt u op volgende website:

<http://www.Shundahai.org>

en kan u bekomen via Kalynda Tilges op volgend e-mailadres:

<mailto:kalynda@shundahai.org>.

(1) Shundahai is een Nieuw woord (van het volk van de West-Shoshone) en betekent: "Vrede en harmonie met de hele schepping".

*De grootste zwakte van geweld is dat het een neerwaartse spiraal is,
die juist datgene wat het zoekt, zal vernietigen.
In plaats van het kwade te verminderen, zal het dit juist doen toenemen.
Je kan door geweld wel degene die je haat ombrengen,
maar je zal de haat zelf niet uitschakelen.
Geweld zal eerder de haat doen toenemen.
Geweld beantwoorden met geweld
vermeedert het geweld,
en zal nog meer duisternis brengen
in een nacht die bijna verstoken is van sterrenlicht.
Duisternis kan haat niet laten verdwijnen,
alleen de Liefde kan dit.
Dr. Martin Luther King, Jr.*

Stop op kernproeven bedreigd?

Op 3 september 2003 begon in Wenen de Conferentie voor de inwerkingtreding van het Algemeen Atoomteststop Verdrag (Comprehensive Test Ban Treaty, CTBT). Dit Verdrag verbiedt alle nucleaire explosies voor militaire of civiele doeleinden. Het werd aangenomen op 10 september 1996 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het verdrag is pas wettelijk bindend als alle 44 staten die kerncentrales bezitten het getekend en geratificeerd hebben. De bedoeling van de Conferentie is om de mogelijkheden en middelen te bekijken om de inwerkingtreding te versnellen, het belang van het verdrag te vernieuwen en staten aan te moedigen om te tekenen of te ratificeren indien ze dit nog niet deden. Tot nu hebben 168 landen het CTBT getekend, terwijl 104 van de ondertekenaars het ook al ratificeerden. De vijf officiële kernwapenstaten hebben het verdrag getekend. Groot-Brittannië, Frankrijk en Rusland ratificeerden het ook, China wacht op de aanzet van Washington. België en de volledige EU ratificeerden al het verdrag. India, Israël en Pakistan, drie van de groep van 44 staten met kerncentrales, hebben het verdrag nog niet getekend. India en Pakistan sturen wel observatoren naar de conferentie in Wenen. Noord-Korea besloot om net zoals Washington de conferentie te boycotten met zijn afwezigheid.

Sinds 1945 werden 2051 kernproeven uitgevoerd op onze planeet, meestal op grondgebied van inheemse volkeren. Dit is een gemiddelde van één nucleaire explosie op 10 dagen gedurende de laatste 58 jaar. Kankers, geboortefwijkingen, de vernietiging van het milieu zijn slechts enkele

schrijnende gevolgen van kernproeven. Er moet een einde komen aan deze kernproeven. Vandaag moeten we een zeer sterk signaal zenden naar Washington waar het militair-industriële complex volgens velen de motor van de wapenwedloop is.

De VS boycot van de Conferentie is geen verrassing, daar de administratie zijn plannen doorzet met onderzoek en ontwikkeling van een nieuwe generatie kernwapens. Het VS departement van Energie (DoE) treft al voorbereidingen voor nieuwe kernproeven op de Nevada Test Site. In 2002 en 2003 vroeg het DoE geld aan het Amerikaanse Congres om de tijd nodig voor het heropstarten van de ondergrondse kernproeven te verminderen. Insiders vrezen dat de VS binnen de twee jaar de hervatting van kernproeven zullen aankondigen, wat ongetwijfeld de start is van een nieuwe kernwapenwedloop. We moeten reageren voor het te laat is. Een groeiende coalitie van NGO's waaronder Voor Moeder Aarde en het International Peace Bureau roept wereldwijd op tot een consumentenboycot van Amerikaanse producten, zodat mensen wereldwijd een instrument krijgen om de Amerikaanse houding en plannen te veroordelen¹. Via het Internet wordt opgeroepen om een brief te sturen naar President Bush en zijn VN ambassadeurs in New York en Genève.

De boycot van Amerikaanse producten is een ideaal instrument dat gemakkelijk bruikbaar is omdat er steeds lokale alternatieven voorhanden zijn. De vredesgroepen uit Genève verwijzen naar het succes van de boycot van Franse producten in 1995 toen de Franse president Chirac het aantal testen van acht naar zes moest

afbouwen door het wereldwijde protest: vandaag is het Franse testgebied definitief gesloten.

Hoewel de VS in 1996 als eersten het CTBT ondertekenden, is het duidelijk dat sinds het aantreden van president Bush een heel andere richting ingeslagen wordt. Zo verklaarde President Bush dat het CTBT niet ter ratificatie aan de Senaat zal worden voorgelegd. Op 7 augustus 2003 maakte de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, bekend dat de VS "geen intentie hebben om nucleaire wapens te testen", en vervolgde met "maar we kunnen nucleaire testen niet".

De voorbije maanden heeft België meer dan eens moedige standpunten ingenomen en initiatieven genomen om betekenis te geven aan multilaterale ontwapeningsverdragen. Intensief lobbywerk om staten over de streep te trekken tijdens de CTBT conferentie is meer dan ooit noodzakelijk. Vandaag moet België ook (aan)tonen dat het menens is met het CTBT door het weigeren van de verkoop van Belgische F-16 aan Pakistan. Pakistan heeft het CTBT nog niet ondertekend en is verwickeld in een nucleaire tour de force met buurland India. Ten slotte moet ons land in overeenstemming met haar juridische verplichtingen de kernwapens uit Kleine Brogel terugsturen. Enkel dan kan België een geloofwaardige rol spelen in dit belangrijke dossier.

Pol D'Huyvetter
0495-280259, pol@motherearth.org

Wereldwijde VS-boycot boekt successen

"The time has come to impose economic sanctions on any nation that insists on maintaining nuclear weapons. The time has come to use demonstrations, marches, strikes, boycotts, and every nonviolent means at our disposal to oppose the destruction of millions of our brothers and sisters, the destruction of our habitat and the extermination of our species. The time has come to fight, nonviolently, for our lives."

Mr. Tadatoshi Akiba, Mayor of Hiroshima at UN European Headquarters in Geneva, Switzerland, April 30, 2003

De oorlog tegen Irak was voor veel mensen de druppel die de emmer deed overlopen: overal ter wereld werd hoofdzakelijk via internet, sms-berichten en geweldloze acties opgeroepen tot een boycot van een aantal Amerikaanse producten. Voor Moeder Aarde roept al sinds eind februari 2003, hoofdzakelijk via de website, consumenten op om een aantal - of zelfs alle - Amerikaanse merken links te laten liggen. Vooral bedrijven dichtbij President Bush worden gevisieerd. Vandaag kunnen we lezen dat de boycot effectief is: onderzoek toont aan dat Bush slecht is voor Amerikaanse merken!

De Amerikanen mogen het dan al gewoon zijn dat ze op protest stuiten vanwege hun dominante positie in de wereld, sinds de oorlog in Irak krijgen ze wel erg vaak de wind van voren. Grote Amerikaanse merken als Nike en Coca-Cola beginnen er duidelijk de gevolgen van te voelen. Met die woorden opende een opmerkelijk artikel in The Independent-Londen van midden juli.

Volgens David Osborne van The Independent zag de gemiddelde Amerikaan reeds snel dat de triomfkreten van president Bush na de val van het Iraakse regime voorbarig waren. Er gaat sindsdien bijna geen dag voorbij zonder dat er in Irak een Amerikaanse soldaat doodgeschoten wordt. Maar er zijn andere gevolgen die minder zichtbaar zijn. Ook bedrijven als McDonald's, Nike, Disney en Microsoft ontsnappen niet aan de 'corporate damage' van de oorlog.

Nog voor de oorlog begon werden overal ter wereld boycotacties opgezet tegen Amerikaanse producten. Esso, Texaco, Coca-Cola en McDonald's waren de meest zichtbare doelen. Heel wat bedrijven stelden zich sindsdien de vraag of het negatieve imago van Bush in de wereld ook de aantrekkingskracht van hun merken in het buitenland zou aantasten. Met het imago van de VS is het inderdaad niet goed gesteld sinds Bush het klimaatverdrag van Kyoto weigerde te onderschrijven. En het verbeterde niet wanneer Washington het ABM-verdrag opzegde en een wapenwedloop in de ruimte wilde opstarten... of nog weigerde het atoomteststopverdrag te ratificeren. En wat met het Internationaal Strafhof of het verdrag op antipersoonsmijnen? En zo kunnen we nog een tijdje doorgaan, en keer op keer vaststellen dat de VS solo wil spelen. De oorlog in Irak deed dit onbehaaglijk gevoel uitgroeien tot irritatie en voor velen zelfs kwaadheid.

Tot op de dag dat Bush de presidentsverkiezingen won, hadden de VS nauwelijks een imagoprobleem. Na de Tweede Wereldoorlog was het label 'Made in

America' deel van 'the American dream'. Het ging er overal in als zoete koek.

'Mensen in China en Taiwan, en zelfs in Europa, gaan niet naar McDonald's omdat ze het eten lekker vinden, maar omdat ze een Amerikaanse ervaring willen hebben,' zegt Shih Fen-Chen, professor internationale marketing van de Brandeis University, in de Amerikaanse staat Massachusetts.

Maar wat gebeurt er als Amerikaanse producten plots voor andere dingen staan? Voor brutaal imperialisme bijvoorbeeld, of voor onverschilligheid ten opzichte van milieuproblemen en problemen in de rest van de wereld? Moet Marlboro zijn typisch Amerikaanse achtergrond dan wat minder in de verf zetten als het in het buitenland nog sigaretten wil verkopen?

De voorbije maanden ontvingen we op het secretariaat van Voor Moeder Aarde regelmatig berichten waaruit bleek dat de boycot heel hard toe sloeg in hoofdzakelijk niet-westerse en niet-christelijke landen zoals Egypte, Thailand, Pakistan of Indië.

Een Esso-station wordt symbolisch gesloten in Gent. Op zaterdagmiddag 14 juni werden gelijktijdig boycot acties gevoerd aan Esso en Texaco tankstations in Antwerpen, Aarlen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt en Namen. De organisatoren w.o. America Watchers vzw, Attac Vlaanderen, Mouvement Chrétien pour la Paix en Voor Moeder Aarde vzw stellen dat de VS zich sinds het aantreden van George W. Bush gedragen als een schurkenstaat. Met de boycot van een aantal Amerikaanse producten willen de organisatoren de Amerikaanse regering dwingen om weer deel uit te maken van de internationale gemeenschap, handelend in overeenstemming met de regels van de VN en van het Internationale Recht. In de eerste plaats moeten alle Amerikaanse troepen Irak onmiddellijk verlaten
foto: Sergei Bykov.

Zo moesten in een pak golfstaten blijkbaar vestigingen van McDonald's de deuren sluiten door gebrek aan klanten. In sommige gevallen verloren Amerikaanse bedrijven tot 60% van hun omzet.

Een recente studie van het Amerikaanse consultancykantoor RoperASW toont duidelijk aan dat de populariteit van de Amerikaanse merken achteruitgaat. Op dit moment is het veeleer een risico dan een voordeel producten te verkopen die onlosmakelijk verbonden zijn met Amerikaanse symbolen als de stars and stripes. Het onderzoek was oorspronkelijk enkel bedoeld voor de ogen van de bedrijfsleiders uit het klantenbestand van RoperASW. Het is een lijvig werkstuk, gebaseerd op uren lange interviews met 30.000 consumenten in 30 economisch belangrijke landen over de hele wereld. De gegevens leverden een betrouwbare graadmeter op van de kracht van de merken van de bekendste Amerikaanse en niet-Amerikaanse multinationals. Het magazine Newsweek pakte midden juli uit met de resultaten: van de tien grootste bedrijven die in de VS gevestigd zijn, zag er maar één zijn merk het afgelopen jaar sterker worden. De scores van de anderen bleven ongewijzigd of boerden achteruit. Het is al het vijfde jaar dat de studie uitgevoerd wordt, en pas in 2003 zagen de Amerikaanse bedrijven de kracht van hun merken voor het eerst terugvallen. Dat het tij aan het keren is, blijkt ook uit de scores van de belangrijkste niet-Amerikaanse merken. Die gaan er bijna allemaal op vooruit.

Volgens Noreena Hertz, de Britse academicus die door haar boek 'The Silent Takeover' een van de boegbeelden van de andersglobalisten geworden is, wijzen de bevindingen van RoperASW op een belangrijke trend. De huidige generatie consumenten is politiek en economisch veel bewuster dan vorige generaties. Steeds meer burgers weten dat ze door hun koopgedrag hun voorkeur of ongenoegen over economische en politieke thema's kunnen laten blijken. Ze stemmen met hun portefeuille.

Hertz zegt dat de oorlog in Irak enkele trends die zich voordien al aftekenden

alleen maar versterkt heeft. 'Het is gewoon een uitbreiding van een fenomeen dat we al vaker gezien hebben. Mensen hebben al over een aantal politieke onderwerpen gestemd via hun portefeuille. Uit onderzoek blijkt dat 27 procent van de Britse consumenten die een product niet kopen dat doet uit ethische overwegingen; 29 procent doet het uit milieuoverwegingen.' Hertz waarschuwt bedrijven dat ze in toenemende mate rekening zullen moeten houden met de maatschappelijke en socia-

actie bij Esso-tankstation

context waarvan ze deel uitmaken. Dat wil meteen ook zeggen dat ze rekening zullen moeten houden met de politieke mening van de bewuste consument. 'In het licht van die bevindingen zullen bedrijven anders moeten lobbyen,' zegt Hertz. 'Het volstaat voor hen niet meer om hun politieke macht te gebruiken om allerlei voordelen te krijgen. Ze zullen steeds vaker ook een standpunt moeten innemen over politieke, sociale en milieuvraagstukken, opdat de consument hen zou blijven steunen.'

De enige Amerikaanse bedrijven die de kracht van hun merk niet zagen verminderen, zijn Coca-Cola en American Express. En dat is best vreemd, want je kunt je moeilijk twee bedrijven indenken die nauwer verbonden zijn met Amerika. Ze hebben echter alle twee de handen vol gehad om de huidige golf van anti-Amerikanisme het hoofd te bieden, en daar zijn ze voorlopig wonderwel in geslaagd. Coca-Cola werd geconfronteerd met boycotacties over de hele wereld, van Duitsland tot Pakistan. De frisdrankengigant heeft bovendien nog steeds af te rekenen met de publiciteit die Mecca Cola en andere 'islamcola's' zoals het Iraanse Zam Zam en Britse Qubla Cola krijgen. Maar omdat we nimmer publiciteit zullen

maken voor 'Christian Coke', prijzen we met Voor Moeder Aarde uiteraard enkel biologische cola aan. Elke natuurvoedingswinkel heeft er in de rekken liggen. Daar wint het milieu ook bij.

Sinds juli wordt Coca-Cola ook geplaagd door twee nieuwe internationale oproepen tot boycot. In Kerala in Zuid-Indië proberen boycot-activisten de Zuid-Indische staat 'Coca-Cola- en Pepsi-vrij' te verklaren. En daar slagen ze des te beter in sinds bleek dat de plaatselijke Cola-fabriek zoveel grondwater oppompt dat de omliggende boeren geen water meer hebben om te landbouwen en zodat de drinkwatervoorziening voor de lokale bevolking in het gedrang komt. Daarnaast wordt Coca-Cola ook nog eens met een internationale boycot-oproep geconfronteerd nu blijkt dat de Colombiaanse Cola-fabriek doodseskaders inhuurde om lastige vakbondsleden te vermoorden.

En het zijn niet alleen de voedingsbedrijven of de kledingfabrikanten die zich zorgen moeten maken. Ook een softwarebedrijf als Microsoft ontsnapt niet aan de veranderde houding van de burger ten opzichte van de Verenigde Staten. Het merkenonderzoek van RoperASW toont aan dat de index van de sterkte van het merk Microsoft in één jaar met liefst 18 procent daalde. Door de boycot zou LINUX free-ware wel eens een extra duwtje in de rug kunnen krijgen. En McDonald's deed het ook slecht, met een daling van zijn index met 21 procent. Andere grote verliezers zijn Nike, MTV, Disney en de documentairezender Discovery Channel. EuroDisney liet eind juli de banken zelfs weten dat het moeilijkheden heeft voor het terugbetalen van de leningen door een sterk verminderde omzet. Daardoor tuimelden de aandelen met 23 procent naar beneden. Ter vergelijking: niet-Amerikaanse merken als BMW, Sony, Philips of Volkswagen tekenden meestal een grote groei op.

En er zijn nog hoopgevende vaststellingen. Het vertrouwen van de consument in een aantal grote merken staat sterk onder druk. Dat was met name het geval voor de Amerikaanse giganten Yahoo!, MTV en Citibank, die plots naar de staart van het merkenpeloton verwezen werden. In Duitsland, waar het protest tegen de oor-

log zeer sterk was, lijkt de consument de Amerikaanse merken massaal de rug toe te keren. Vorig jaar zei 49 procent van de Duitse bevrageden dat ze regelmatig producten van Nike gebruikten. Nu was dat nog maar 29 procent. Het percentage Duitsers dat regelmatig naar McDonald's ging, daalde in dezelfde periode van 43 naar 34 procent.

Marketinggoeroes nemen de cijfers ernstig. Het reclamebureau McCann-Erickson stuurde onlangs nog een brief aan zijn Amerikaanse klanten, met het advies hun marketingstrategie aan te passen. Een product 'verpakken' in de Amerikaanse vlag was geen goed idee meer, de nadruk leggen op lokale elementen wel. Door de oorlog, zo vond McCann-Erickson, bestond het risico dat 'de reputatie van de Amerikaanse cultuur en de mythe van de Amerikaanse droom de glans zou verliezen die consumenten van over de hele wereld zo lang heeft aangetrokken.'

Ook andere experts trekken aan de alarmbel. Professor John Quelch, decaan van de Harvard Business School, uitte zijn ongerustheid in een recent interview. Volgens Quelch is het de eerste keer dat de Amerikaanse buitenlandpolitiek zo'n nefaste invloed dreigt te hebben op het gedrag van de consument. 'We hebben het hier niet over het frivole geprotesteer waarmee boycotacties van een kleine groep studenten gepaard gaat. We zijn getuige van het ontstaan van een nieuwe levenshouding die consumenten over de hele wereld aanspreekt. Ze is gebaseerd op de verwerping van het Amerikaanse kapitalisme, het Amerikaanse buitenlandbeleid en het merk Amerika in het algemeen.'

En het zijn niet alleen de Amerikaanse bedrijven die getroffen worden. Hetzelfde lot zou wel eens de multinationals kunnen treffen van het enige land dat op dit moment nog zeer nauwe banden onderhoudt met de VS: Groot-Brittannië. 'Vroeger waren bedrijven niet beschaamd om hun Amerikaanse merken te gebruiken,' zegt Eric Schwalm van het Amerikaanse advieskantoor Bain & Company. 'Maar nu is het misschien niet meer zo'n goed idee om je zaakjes op te bouwen rond een Brits of een Amerikaans merk.'

De regering Bush denkt van zichzelf dat

ze een beleid voert dat zakendoen vergemakkelijkt. Maar terzelfder tijd heeft ze over de hele wereld de sfeer verziekt voor de belangrijkste iconen van het Amerikaanse kapitalisme. Bedrijven als Coca-Cola, Nike en Levi's hebben maar twee opties: ofwel verstoppert ze hun Amerikaanse oorsprong zoveel mogelijk, ofwel wachten ze tot Bush zijn politiek verandert. 'Wie weet,' zegt professor Shih-Fen Chen, 'misschien zijn de Amerikaanse merken binnen drie jaar alweer terug van weg geweest.'

Belangrijke vaststelling was dus ook om te zien dat niet-Amerikaanse merken het beter gaan doen. Dit laatste levert alvast een sterk argument in de discussie met tegenstanders van de boycot omwille van werkgelegenheid. Inderdaad een vals argument daar mensen zullen blijven consumeren. Zo zullen mensen i.p.v. naar de McDonalds naar de Quick gaan, of in het beste geval komen ze gezond en eerlijk voedsel consumeren in het biologisch eet- en theehuis Lekker GEC.

Een stapje verder in deze waanzinnige arbeidslogica kan ook: ga je rokers aanbevelen te blijven roken omwille van het jobverlies dat gepaard zou gaan met het stoppen van hun kankerverwekkende en milieubelastende activiteit? Neen, en toch zullen een pak mensen dit wel doen. Werken en geld wordt vandaag inderdaad door teveel mensen als een doel gezien. Dit terwijl universele toegang tot gezond voedsel, degelijke huisvesting, onderwijs en medische zorgen en een leefbare planeet onze 'raison-d'être' zou moeten zijn of worden.

We zijn vandaag de getuige van het ontstaan van een nieuwe levenshouding, die consumenten over de hele wereld aanspreekt. Ze is gebaseerd op de verwerping van het Amerikaanse kapitalisme en het Amerikaanse buitenlandbeleid. En een Amerikaans merk is anno 2003 inderdaad niet gezond voor de vrede, voor het leefmilieu, noch voor mensenrechten.

Pol D'Huyvetter

Bronnen:
°The Independent
°De Morgen
Meer informatie:

Japanse vredesklokjes

De vredesklokjes, die Voor Moeder Aarde verkoopt, worden door ons geïmporteerd vanuit Japan. Ze zijn gemaakt uit een speciale en geheime legering gietijzer. Dit zorgt voor deze heel fijne en mooie klank.

In Japan is het een traditie dat mensen elkaar klokjes schenken. Het belletje met het windvlaggetje wordt meestal buiten (of boven een deur) gehangen. Als de wind dan het klokje doet luiden, worden de betrokken mensen aan hun gebed, vriend of geliefde herinnerd. Of, in de boeddhistische traditie, neemt de wind je wens over en bidt eigenlijk in jouw plaats. Zo laat hij je wens eeuwig duren.

Een overlevende van de bom heeft op het windvlaggetje dat aan het klokje hangt de Japanse tekst geschreven "nooit meer Hiroshima of Nagasaki waar ook ter wereld".

Door het kopen van een vredesklokje steun je de campagnes voor een verdrag dat alle kernwapens wil verbieden.

www.motherearth.org/usboycot

25 oktober: Get in SHAPE!

Bomspotting: Van Brogel naar Bergen!

Duizenden mensen namen de afgelopen jaren deel aan de bomspotting-acties in Kleine Brogel. Ze waren burgerlijk ongehoorzaam. Ze stapten zonder toestemming op de militaire basis waar kernwapens liggen om de voorbereiding van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid te voorkomen. Resultaat: geen enkele politieke partij durft nog de aanwezigheid van kernwapens op ons grondgebied te verdedigen, integendeel. Maar geen enkele politieke partij heeft de politieke moed om de kernwapens effectief te verwijderen. En het gerecht? Dat zwijgt in alle talen.

Duizenden klachten tegen de verantwoordelijken voor de nucleaire afschrikkingpolitiek blijven tot vandaag zonder gevolg. In de praktijk is er niets veranderd: de kernwapens liggen nog steeds in Kleine Brogel en de NAVO gaat in haar militair hoofdkwartier in Bergen rustig door met haar militaire plannen voor een eventueel gebruik van die kernwapens. Daarom breiden we de actiedoelen uit.

Nieuwe acties op de militaire basis van Kleine Brogel laten we aan de bomSTOPpers over. Zij onderzoeken de mogelijkheid van 'effectieve' geweldloze ontwapeningsacties die het gebruik van kernwapens onmogelijk maken. Gaan ze zelf een kernwapen ontmantelen? Neen, dit zou nooit op een veilige manier kunnen gebeuren. Maar om de kernwapens te gebruiken is een heel systeem nodig om het bevel tot gebruik door te geven, de kernwapens gebruiksklaar te maken en ze tenslotte naar de plek van gebruik te vliegen. Als we dit systeem hinderen, is het onmogelijk om de kernwapens daadwerkelijk in te zetten. De bomSTOPpers worden ondersteund door honderden organisaties en individuen die de ondersteuningsverklaring hebben ondertekend en een financiële bijdrage hebben gestort op het rekeningnummer van

Bomspotting vzw. Door desnoods slechts één euro te storten wordt je - ook als je niet kan deelnemen aan BomSPOTting of BomSTOPping - juridisch medeplichtig aan het voorkomen van oorlogsmisdaden. Intekenen kan rechtstreeks via www.bomspotting.be

De bomSPOTters pakken de andere plaatsen in België aan die mee verantwoordelijk zijn voor de illegale kernwapens: het militaire hoofdkwartier SHAPE van de NAVO in Bergen.

Wat is SHAPE?

De Supreme Headquarters of the Allied Powers in Europe (SHAPE) is het militair hoofdkwartier van de NAVO in Europa. SHAPE ligt in Bergen, zo'n 50 km ten zuiden van Brussel. Het bestaat grotendeels uit kantoorgebouwen en enkele ondergrondse bunkers en stelt ongeveer 2000 militairen en ambtenaren

van de verschillende NAVO-landen tewerk. In SHAPE worden de militaire plannen met de kernwapens uit Kleine Brogel en uit andere NAVO-kernwapenbasissen voorbereid en uitgevoerd. De politieke besluitvorming van de NAVO gebeurt in het hoofdkwartier in Brussel, de militaire besluitvorming van de NAVO gebeurt in SHAPE in Bergen. Alle besluiten over de illegale massavernietigingswapens worden, net zoals al de militaire plannen van SHAPE, geheim gehouden. De parlementsleden en de burgers van de Europese NAVO-landen met Amerikaanse kernwapens op hun terrein, krijgen nooit iets te horen over de beslissingen in verband met de kernwapens op deze basissen.

Get in SHAPE!

Iedereen die weet heeft van misdaden tegen de menselijkheid is volgens de Nürnbergprincipes verplicht daartegen op te treden. **Daarom verwachten wij jou op 25 oktober in Bergen.** We stappen zonder toestemming op het militaire terrein van SHAPE en gaan op zoek naar de illegale plannen voor het gebruik van kernwapens. We overtreden bewust de Belgische wet met de bedoeling kernwapens voor de rechtbank te brengen. Strikt geweldloos uiteraard,

maar niet minder vastberaden. We staan immers recht in onze schoenen: het internationaal recht gebiedt ons in te grijpen waar misdaden tegen de mensheid worden voorbereid en we zijn bereid ons te verantwoorden voor een assisenjury.

Hoe kan ik meedoen?

Neem contact op met een regionale bomspottinggroep. Bij hen kan je een busticket naar Bergen kopen, vind je alle praktische informatie en kan je je inschrijven voor een training in geweldloze actie. Deze trainingen zijn erg belangrijk om het geweldloze karakter van onze acties te behouden. Daar zullen we maar in slagen als zoveel mogelijk actievoerders zich op voorhand ook trainen. Tijdens de training oefenen we een ganse dag in een veilige omgeving je eigen reacties op wat tijdens 'Get in SHAPE' kan gebeuren. Deelname is gratis. Schrijf je gewoon tijdig in. De volledige lijst van bomspottinggroepen, met daarbij de data van de trainingen en infoavonden, vind je op www.bomspotting.be.

Wat kan ik verwachten?

'Get in SHAPE' is geen betoging maar een actie van burgerlijke ongehoorzaamheid. Openheid, actieve geweldloosheid en verantwoordelijkheidszin zijn basisvoorwaarden om deel te kunnen nemen. Tijdens de busrit naar Bergen krijg je een uitgebreide briefing over de actie, een deelnemersmap met informatie en een inschrijvingsformulier.

Op het militaire terrein word je administratief aangehouden. Een aanhouding is niet leuk. De tijd dat je vastgehouden wordt, ook al duurt dat uren en is het soms erg oncomfortabel, hoort bij de actie. Bereid je daarop voor, dat bespaart je flink wat frustraties.

Dus Get in SHAPE!

25 oktober 2003 om 11 uur

Place de Maisières, 7020 Maisières (Bergen)

Liesje Ulburghs

Get in SHAPE- Gent

Infoavonden:

7 oktober in de RUG

Trainingen:

13 september en 17 oktober

inschrijvingen: katri@motherearth.org

Ban de bom

Trident Ploughshares ontwapeningskamp in Coulport

In het begin van Augustus organiseerde Trident Ploughshares hun jaarlijkse tweewekelijks zomerkamp, een actie- en ontwapeningscampagne in Groot-Brittannië. Trident Ploughshares werd op 2 mei 1998 in de context van de internationale vredesbeweging gelanceerd, die al sinds het eerste gebruik van nucleaire wapens in Hiroshima en Nagasaki achtenvijftig jaren geleden met nucleair ontwapening bezig is.

Meer dan 50 mensen uit Groot-Brittannië, Schotland, Ierland, Duitsland, Finland en Zweden en ook mensen van Voor Moeder Aarde in België kwamen naar het kamp dat op een klein bosgebied naast de Coulport basis gestationeerd was. In een mooi landschap en bij fantastisch weer waren de twee weken gevuld met verschillende workshops en activiteiten rond vredes- en ontwapenings thema's. Bijna dagelijks

twee finse meisjes de nacht ervoor aan het hek van Faslane geschilderd hadden: "No more Hiroshima's. Disarm".

Die avond ging een kleine, maar internationale groep naar het oliedepot van Faslane, onder wie ikzelf, een activiste van Voor Moeder Aarde. Ik had de intentie om, samen met een Zweedse jongen, het Olieopslagvat in de basis te bereiken en er een banner op te hangen. De woorden "Ban the Bomb" waren op de kade gericht, waar gedurende zomer vele boten aangemeerd zijn.

De actie in Faslane

De campagne wil op een openlijke, verantwoordelijke, veilige en geweldloze manier het Britse nucleaire wapensysteem dat op Trident duikboten ingezet wordt, ontwapenen.

Vlakbij de kampplaats zijn er twee militaire basissen: Faslane en Coulport. Hier zijn de gevaarlijkste en vernietigendste wapens, die bestaan, opgeslagen. Zij zijn de thuisbasis voor de vier nucleaire Trident duikboten en hun nucleaire wapens. Faslane is de basis voor de duikboten welke de Trident raketten dragen en Coulport is het plekje waar de nucleaire kernkoppen zijn opgeslagen en op de duikboten geladen worden voor militaire operaties.

werd er gewaakt aan de hoofdpoot van Coulport en waren er zangconcerten en andere blokkades en verschillende directe acties.

Op 6 Augustus, de 58de verjaardag van het bombardement van Hiroshima, hadden wij een herdenkingsceremonie aan de North Gate van Faslane: teksten werden gelezen, gevolgd door een minuut stilte en een symbolische 'die-in', die naar de duizenden slachtoffers verwees die door de bom gedood werden of nog altijd aan de effecten van de bom lijden. Rode voetafdrukken werden op straat geverfd als symbool voor het bloed dat aan de basis kleefte.

Deze ochtendlijke ceremonie werd gesteund door een schilderij, dat

Andere mensen gingen een wandeling op de basis maken, maar werden tamelijk snel gearresteerd. Enkel wij twee op het olievat en een Schots meisje in een van de bommen bleven nog over en wij brachten de avond door met dobbelen. Rond middernacht gingen we naar beneden en werden we gearresteerd.

Deze dag werd gevolgd door enkele andere acties aan de basis, blokkades en ook verschillende zwemacties waar mensen probeerden in de Faslane Naval Base te zwemmen. De zwemmers waren hoofdzakelijk Zweedse mensen, die de taak van Hans Blix wilden uitvoeren als wapeninspecteurs, banniers dragend zoals "Blix, I've found them".

De 14 dagen van het kamp waren vol activiteiten en positieve inspiratie en goed om andere mensen te leren kennen en informatie te delen.

Het volgende Kamp van Trident Ploughshares, zal van 2-6 Oktober in Devenport, Plymouth, doorgaan, in het Zuiden van Engeland, waar de duikboten gerepareerd worden.

Meer info, ook over Trident Ploughshares: www.tridentploughshares.org.

Britta Bolte, medewerkster van Voor Moeder Aarde.

Mijn geld. Goed geweten?

Netwerk Vlaanderen, Forum voor Vredesactie en Vrede starten een campagne tegen de financiering van wapenproducenten.

"Not in my name!" was de bekendste slogan tegen de oorlog in Irak. Veel mensen gaven duidelijk de boodschap dat de oorlog niet in hun naam mocht worden gestreden. Misschien liep je zelf wel mee in een betoging.

Maar hoe zit het met jouw geld? Kan de bank garanderen dat dat geld niet gebruikt wordt om de wapenindustrie te steunen, en dus indirect ook de oorlogen die met deze wapens gevoerd worden? Geld dat je toevertrouwt aan de bank wordt onder andere gebruikt om bedrijven te financieren of aandelen van die bedrijven te kopen. Zo is het best mogelijk dat je investeert in de wapenindustrie zonder dit te beseffen.

De campagne 'Mijn geld. Goed geweten?' streeft naar meer transparantie en duurzaamheid in de financiële wereld. Omdat investeringen in de wapenindustrie niet duurzaam en verre van transparant zijn, roept Netwerk Vlaanderen, samen met Vrede en Forum voor Vredesactie, de banken op het matje.

Jouw bank en de wapenindustrie

Aangezien de banken weigeren kenbaar te maken welke bedrijven ze financieren, komt er aan het onderzoek voor 'Mijn geld. Goed geweten?' wat detectivewerk te pas. Welke banken financieren nu eigenlijk welke wapenproducenten? Netwerk Vlaanderen onderzoekt momenteel de vijf grootste bankgroepen die in België actief zijn - Fortis, ING, Dexia, KBC en AXA - en hun linken met 9 grote internationale en twee Belgische wapenproducenten. De voorlopige resultaten liegen er niet om. Eind oktober zal het onderzoeksrapport bekend worden gemaakt en worden de banken geconfronteerd met de feiten.

Doe mee aan 'Mijn geld. Goed geweten?'

Door de campagne 'Mijn geld. Goed geweten?' te ondersteunen werk je actief mee aan een duurzamere wereld.

Op 5 november word je vanaf 19 uur verwacht op de Kouter in Gent. Daar

gaat 'Mijn geld. Goed geweten?' officieel van start. Met muziek, feest, video, een klankbombardement en veel meer, laten we bij de bankwereld van ons horen. Je kan ook deelnemen aan een petitie en mee helpen campagnemateriaal verspreiden. Via ons e-zine houden we je op de hoogte van alle activiteiten.

Wapenproductie in de lift

Niet alleen in België zit de wapenproductie momenteel terug in de lift. Ook internationaal floreert de business. Af en toe drijft er een schandaal boven water, denken we maar aan de Belgische FN-levering van MINIMI's aan het Nepalese koninkrijk, een land in burgeroorlog. Of de Mecar leveringen van tankmunitie met verhoogde penetratiegraad aan het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Maar dit is maar het topje van de ijsberg. De meeste schandalen komen nooit boven water, omdat haast geen enkele overheid openbaarheid van bestuur kent als het over wapenhandel gaat. Toch zijn bijvoorbeeld lichte wapens net de wapens bij uitstek die gebruikt worden voor ernstige mensenrechtenschendingen. Tussen 1945 en 2000 werden er niet minder dan 347 miljoen lichte wapens legaal geproduceerd. Legaal zijn er nu een 550 miljoen lichte wapens in omloop. Dat is één wapen per 11 aardbewoners. De helft van deze lichte wapens is in privébezit. Schattingen van het illegale wapenbezit zijn onmogelijk. Maar met ons geld op de bank wordt nog verder geïnvesteerd in de productie van deze wapens. Banken financieren natuurlijk niet alleen bedrijven die geweren, mitrailleurs of mortieren produceren en verkopen aan arme landen met (potentiële) conflicten. Ook producenten van hoogtechnologische wapensystemen, zoals Boeing, Lockheed Martin en het Europese EADS - die de kapitaalkrachtige landen van kernwapens en ander groot wapentuig voorzien - worden gefinancierd.

Kies voor een duurzaam alternatief

Wil je minstens de garantie dat jouw geld niet gebruikt wordt voor de financiering van de wapenindustrie? Er zijn

duurzame spaar- en beleggingsproducten op de markt die financieringen van de wapenindustrie uitsluiten. Je kan er ook voor kiezen een specifiek project of bedrijf te ondersteunen, bijvoorbeeld met een lening aan de school van jouw kind, of aandelen bij een bedrijf in jouw buurt. Zo kan je aandelen kopen van het Gents Ecologisch Centrum. Op die manier weet je zeker dat jouw geld bijdraagt tot een project waar je achter staat.

In oktober lanceert Netwerk Vlaanderen een website die een overzicht geeft van alle duurzame spaar- en beleggingsvormen. Hier kom je ook te weten of deze alternatieven al dan niet de garantie bieden dat jouw geld uit de wapenindustrie blijft.

Inez Louwagie, medewerkster van Netwerk-Vlaanderen

Geïnteresseerd in de campagne 'Mijn geld. Goed geweten?'

Laat het ons weten!
actie@netwerk-vlaanderen.be
Mijn geld. Goed geweten?
Netwerk Vlaanderen vzw
Vooruitgangstraat 333/9
1030 Brussel
02/201.07.70

Op 13 oktober gaat in het Gents Ecologisch Centrum een Tè Geck Gesprek door over dit thema!

Inheemse Volkeren

Nanish Shontie

Uit de update van 24 juli 2003 van de mensen van nanish Shontie

"Aan alle vrienden en mensen die Nanish Shontie steunen, Groeten aan allen.

Het is nu zomer en we hebben binnen- en buitenactiviteiten naar gelang van het weer. We hebben een biologische groententuin aangelegd, een goede 5 meter breed en bijna 35 meter lang, met al heel wat verschillende soorten groenten. Werken met Moeder Aarde en dingen helpen groeien vraagt veel werk, maar het loont! We hebben al wat van onze oogst kunnen delen met anderen.

Nanish Shontie is nu nog op een gehuurd perceel en we doen wat we kunnen binnen die beperkingen. Maar onlangs is er iets gebeurd dat het probleem zal oplossen. Nanish Shontie is zijn eigen stukje grond aan het kopen. We hebben 16 acres [64.750 m², dus bijna 6,5 ha] afgelegen land gevonden, aan het eind van een weg. Het heeft een huis met vier slaapkamers, nog in heel goede staat, met een winkel, garage en schuur. Het hele jaar door stroomt er een beekje en er zijn enkele bronnetjes op het eigendom. Er zijn fruitbomen, een paar notelaars en ook druivelaars. Het is er zo rustig - als je er aankomt, is het eerste wat je hoort het gemurmel van de beek en dan allerlei zangvogels. 6 acres [2,5 ha] zijn vrij vlak land, en 10 acres [4 ha] bestaan uit een beboste heuvel.

We moesten 25.000 dollar bijeenkrijgen om het waar te maken. Door enkele van de vele vrienden van Nanish Shontie op te bellen, verzamelden we de 20.000 dollar voor de aanbetaling. We zoeken nu nog 5.000 dollar voor de verhuur, de schoonmaak en herstellingen aan het gehuurde huis en om wat gesettled te geraken op de nieuwe plek. Daarvoor hebben we al 1.500 dollar bijeen, dus nu zoeken we nog 3.500 dollar."

Het land werd op 14 september 2003 aangekocht. Er is in totaal nog 205.000 dollar nodig, de maandelijkse afbetalingen bedragen ongeveer 1.200 dollar. De vorderingen zijn te volgen op de website van Voor Moeder Aarde, http://www.motherearth.org/h-rights/nanish2_nl.php.

Krijg je graag updates over het project en de benefietactiviteiten "Land voor Nanish Shontie"? Zet je naam op de mailing list, http://www.motherearth.org/h-rights/nanish2_nl.php#list en je blijft op de hoogte.

In het winternummer van het Bulletin volgt een lijst van activiteiten die op dat ogenblik vastlig-

gen.

We kunnen nog hulp gebruiken voor "Land voor Nanish Shontie"! We zoeken vooral vrijwilligers die graag en goed organiseren en/of willen meehelpen met praktische taken. Neem contact op met Marieke, via marieke@motherearth.org of op 03/457.01.28 (vraag naar Marieke).

Voorbeelden van waar we hulp voor zoeken:

- de volledige organisatie van één activiteit uit de afsluitende week in maart (of ervoor, vanaf september);
- het zoeken van sponsors;
- vertaalwerk;
- hulp bij ontwerpen, uitwerken en kopiëren van affiches, folders, programmaboekjes, ...
- verspreiding van affiches en folders (héél belangrijk!!!) (organisaties, wachtkamers, recepties, infohoeken van alternatieve winkels)
- verspreiding van e-mails over de benefietactiviteiten naar je eigen lijst(en) - dit is een belangrijke hulp, die je gemakkelijk thuis kunt doen en die niet veel tijd vraagt;
- organisatie en aankoop van materiaal, bv. drank en voedsel bij sommige activiteiten, materiaal voor workshops, ...;
- begeleiding van workshops;
- hulp bij het stand houden op de activiteiten;
- hulp bij het aanmaken van merchandise (choco, leren zakjes met beadwork, dreamcatchers, ...);
- het bijeenzoeken van (kunst)voorwerpen voor een verkoop per opbod;
- het contacteren van bv. een filmzaaltje om er een (indiaanse) film te draaien t.v.v. Nanish Shontie;
- hulp bij het aanmaken van infomateriaal, aan-

gepast aan het medium (kranten, tijdschriften, radio, tv, internet, ...

- mee contacten leggen met mensen van de pers;...

Hoe kun je Nanish Shontie nog helpen?

Op hun eigen website vind je hierover heel wat informatie: www.nanish.org

Marieke Van Coppenolle

Een nieuwe cd van de Guarani-indianen

In deze tweede cd brengen verschillende Guaraní-groepen uit Brazilië traditionele liederen, waarin hun diepe spiritualiteit, hun traditie van vredevol samenleven met mensen en met de natuur en hun verbondenheid binnen de stam en uitgedrukt worden.

Het eerste stuk kan ook op PC beluisterd worden, met erbij een video waarop je de Guaraní-groepen ziet terwijl ze deze liederen zingen en bijhorende dansen uitvoeren, die behoren tot hun dagelijkse rituelen.

Voor de Guaraní is het maken van een cd telkens een speciale gebeurtenis, door de ontmoeting van de verschillende Guaraní-groepen, maar ze beogen met de liederen ook vrede tussen alle volkeren op de aarde.

Voor Moeder Aarde begon in 2000 een uitwisseling met de Guaraní indianen in Turvo, Paranas. We steunen hen in het herontdekken van hun wortels. Door de verkoop van artisanale werken, in natuurlijke materialen uit hun omgeving, en de CD's, kunnen o.a. de reiskosten bekostigd worden van spirituele leiders die de traditonale kennis overbrengen naar de verschillende Guaraní groepen. Zo werd het o.a. mogelijk om een 5-tal gebedshuizen op te richten, op traditonale wijze, met natuurlijke materialen. In het begeleidend boekje bij de CD vind je nog vele foto's van de Guaraní-groepen die de liederen zingen, de teksten van de liederen en wat uitleg, in het portugees of voor een deel in het engels. Een Nederlandse vertaling kan je op aanvraag verkrijgen.

De CD kost 19 euro, over te maken op rekeningnummer 001-2055174-14 van Voor Moeder Aarde met de vermelding hoeveel cd's je wil ontvangen. Meer informatie, ook over het artisanale werk en de eerste CD, kan je vinden via lieve.dekinder@chello.be

Agenda

maandag, 6 oktober, 9 u: Vredesactivist, oorlogsbelastingweigeraar en belastingbetaler voor vrede, **Jan Hellebaut voor de rechter**, pleidooien, nieuwe belastingprocedure, **Hof van Beroep, Waalse Kaai te Antwerpen**. Samenkomst voor het Hof vanaf 8.15 u. Info: webstek van de Aktie Vredesbelasting, <http://surf.to/vrak> of stuur een mailtje naar vrak@advalvas.be of tel nr. 03/281.68.39. Je bent van harte welkom! Ook als je niet kan komen, kan je het verslag van het verloop via deze adressen vinden.

Week van 6 tot 11 oktober: Week van de Fair Trade - organisatie: Fair Trade Organisatie, Les Magasins du monde-OXFAM, Max Havelaar, Miel Maya Honing, Oxfam-Wereldwinkels en het Fair Trade Centre. meer info: www.koopfairtrade.be

Maandag 13 oktober, 20 uur in 'Lekker Gec': Te Geck Gesprek: Vrijwilligerswerk uit de doeken gedaan.
.s.m.Sogo Bia vzw (Lekker Gec) en Steunpunt Vrijwilligerswerk

Maandag 20 oktober, 20 uur in 'Lekker Gec': Te Geck Gesprek: Geen geld voor geweld. I.s.m. Netwerk -Vlaanderen vzw en Elcker-Ik vzw. Zie ook p. 22.

Zaterdag 25 oktober: Get in SHAPE: Bomspotting actie aan de militaire NATO hoofdkwartieren (SHAPE) in **Bergen**, België,

www.bomspotting.be, zie ook p.24

7 en 8 november: trefweekend voor VMA medewerkers, Vissershuis, Westhinderstraat 13, Oost-Duinkerke. Meer info bij VMA.

Maandag 17 november, 20 uur in 'Lekker Gec': Te Geck gesprek: Het Gec als coöperatieve: 1 aandeel(houder) = 1 stem? (i.s.m. Netwerk Vlaanderen). Zie ook p. 13.

Begin december: rondetafelgesprek over mobiliteit i;s.m. Bond Beter Leefmilieu (zie blz. 10)

Maandag 15 december, 20 uur in 'Lekker Gec': Te Geck gesprek: Patent op Leven. Met Jonas Van Reussel, Wervel (Wergroep voor een Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw), i.s.m. Elcker-Ik vzw

Maandag 19 januari 2004, 20 uur, in 'Lekker Gec': Te Geck Gesprek: Trage Wegen
Met Erik Grietens, BBL e.a., i.s.m. GentsMilieuFront vzw

Najaar 2003 en voorjaar 2004, met afsluitende week 14 tot 21 maart: benefietactiviteiten Land voor Nanish Shontie, info: www.motherearth.org; marieke@motherearth.org.

